

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, АРХЕОЛОГІЇ ТА ТУРИЗМУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА

на тему: «Сталий розвиток індустрії гостинності: світові тенденції та українські реалії»

здобувач _____ 4 _____ **курсу** _____ **групи** _____ ГРС-21д _____

спеціальність: _____ 241 Готельно-ресторанна справа _____

Філатова В. О.

(ПІБ здобувача)



(підпис)

Керівник роботи

ст. викл. Денищенко Л. В.

(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)



(підпис)

\

КИЇВ – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет _____ юридичний
(повне найменування факультету)
Кафедра _____ Історії, археології та туризму
(повне найменування кафедри)
Освітній ступінь _____ бакалавр
(бакалавр, магістр)
Спеціальність _____ 241 Готельно-ресторанна справа
(шифр і назва спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к. і. н, доц. Сапицька О.М.

« 17 » квітня 20 25 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Філатова Вероніка Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Тема роботи: «Сталий розвиток індустрії гостинності: світові тенденції та українські реалії»

керівник роботи: ст. викл. Денищенко Л. В.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по

університету: від « 17 » квітня 20 25 року № 72/19.01

2. Строк подання студентом роботи до захисту: 02.06.2025

3. Вихідні дані: дані відкритих джерел мережі Інтернет, інформація відкритого доступу щодо діяльності провайдерів послуг гостинності України та інших країн, наукова література

4. Зміст основної частини (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні основи сталого розвитку індустрії гостинності

2. Світові та вітчизняні тенденції сталого розвитку індустрії гостинності

3. Пспективи сталого розвитку індустрії гостинності в Україні

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): 8 таблиць, 7 рисунків, 44 літературних джерел.

6. Консультанти розділів

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Денищенко Л. В.		
Розділ 2	Денищенко Л. В.		
Розділ 3	Денищенко Л. В.		

7. Дата видачі завдання « 17 » квітня 20 25 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Аналіз літератури	18.04.2025	виконано
2	Визначення мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження	01.05.2025	виконано
3	Розділ 1.	10.05.2025	виконано
4	Розділ 2	20.05.2025	виконано
5	Розділ 3	1.06.2025	виконано
7	Оформлення та подання роботи на кафедру	06.06.2025	виконано
8	Захист	26.06.2025	виконано

Здобувач



(підпис)

Філатова В. О.

(прізвище та ініціали)

Керівник
роботи

(підпис)

Денищенко Л. В.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Філатова В.О. Сталий розвиток індустрії гостинності: світові тенденції та Українські реалії – Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа». – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. – Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2025 рік.

У роботі розкрито еволюцію концепції сталого розвитку, її основні складові (економічну, екологічну та соціальну) та обґрунтовано доцільність їх інтеграції в діяльність підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Здійснено аналіз сучасних глобальних тенденцій у сфері сталого туризму, інноваційних технологій, екологічних стандартів і систем сертифікації, а також окреслено актуальні виклики для вітчизняних підприємств у контексті війни та економічної нестабільності. Практичну частину роботи присвячено аналізу діяльності еко-готелю «Оселя» як прикладу впровадження сталих підходів в умовах українських реалій. Окрему увагу приділено перспективам імпакт-інвестування, соціальної відповідальності та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення стратегій сталого розвитку для закладів гостинності України. Результати дослідження можуть бути використані для формування політик сталого управління у сфері туризму, розробки освітніх програм і вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі готельно-ресторанної справи.

Ключові слова: сталий розвиток, індустрія гостинності, розвиток, інноваційні технології, партнерство, імпакт-інвестування.

ANNOTATION

Filatova V.O. Sustainable development of the hospitality industry: global trends and Ukrainian realities – Manuscript.

Bachelor's qualification work in specialty 241 "Hotel and restaurant business". – Volodymyr Dahl East Ukrainian National University. – Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2025.

The work reveals the evolution of the concept of sustainable development, its main components (economic, environmental and social) and justifies the feasibility of their integration into the activities of hotel and restaurant business enterprises. An analysis of modern global trends in the field of sustainable tourism, innovative technologies, environmental standards and certification systems is carried out, and current challenges for domestic enterprises in the context of war and economic instability are outlined. The practical part of the work is devoted to the analysis of the activities of the eco-hotel "Oselya" as an example of the implementation of sustainable approaches in the conditions of Ukrainian realities. Special attention is paid to the prospects of impact investing, social responsibility and the development of practical recommendations for improving sustainable development strategies for hospitality establishments in Ukraine. The results of the study can be used to form sustainable management policies in the tourism sector, develop educational programs and improve the professional training of future specialists in the hotel and restaurant industry.

Keywords: sustainable development, hospitality industry, development, innovative technologies, partnership, impact investing.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	8
1.1. Поняття сталого розвитку: історія, концепція, принципи.....	8
1.2. Особливості впровадження сталих підходів в індустрії гостинності.....	14
1.3. Методи перевірки рівня сталого розвитку у закладах гостинності.....	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	28
2.1. Інновації та технології у сталому розвитку готельно-ресторанного бізнесу.....	28
2.2. Сталий розвиток індустрії гостинності в Україні: проблеми та досвід.....	34
2.3. Досвід сталого розвитку закладів гостинності України (на прикладі еко- готелю «Оселя»).....	41
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	56
3.1. Соціальна відповідальність через імпакт-інвестиції закладів гостинності.....	56
3.2. Рекомендації щодо впровадження сталих практик у сфері гостинності в умовах війни в Україні.....	64
3.3. Параметри сталого розвитку готельних підприємств (на прикладі ПП «Оселя»).....	70
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Сучасні глобальні виклики — зміна клімату, виснаження природних ресурсів, соціальна нерівність — вимагають нових підходів до організації економічної діяльності в усіх галузях, зокрема у сфері гостинності. Індустрія гостинності, як один із найбільш динамічних і ресурсомістких секторів економіки, повинна інтегрувати принципи сталого розвитку, щоб забезпечити не лише власну конкурентоспроможність, а й збереження навколишнього середовища, розвиток місцевих громад і поліпшення якості життя.

Актуальність теми обумовлена необхідністю трансформації готельно-ресторанного бізнесу в умовах екологічних та соціальних викликів сучасності. Особлива увага приділяється впровадженню інноваційних технологій, підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку соціально відповідального підприємництва та впровадженню систем екологічного менеджменту.

Метою цієї роботи є дослідження теоретичних засад сталого розвитку, аналіз сучасних світових та національних практик його реалізації в індустрії гостинності і формування рекомендацій щодо підвищення рівня сталості закладів цієї галузі.

Для досягнення мети було виконано наступні завдання:

- досліджено поняття сталого розвитку: його історію, концепцію та принципи;
- визначено особливості впровадження сталих підходів в індустрії гостинності;
- розглянуто методи перевірки рівня сталого розвитку у закладах гостинності;
- висвітлено основні інновації та технології у сталому розвитку готельно-ресторанного бізнесу;
- проаналізовано особливості і проблеми сталого розвитку індустрії гостинності в Україні;

- проаналізовано досвід сталого розвитку закладів гостинності України (на прикладі еко-готелю «Оселя»);
- пропозиції щодо реалізації соціальної відповідальності через імпакт-інвестиції закладів гостинності;
- представлено рекомендації щодо впровадження сталих практик у сфері гостинності в умовах війни в Україні.

Об’єкт дослідження. індустрія гостинності як складова сталого соціально-економічного розвитку.

Предмет дослідження: методи, підходи та інструменти впровадження сталого розвитку в діяльність готельно-ресторанних підприємств.

Методи дослідження: у роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез — для вивчення теоретичних основ сталого розвитку; порівняльний аналіз — для зіставлення міжнародного і вітчизняного досвіду; системний підхід — для комплексної оцінки екологічних, соціальних та економічних аспектів; методи моніторингу та експертної оцінки — для визначення рівня сталості закладів гостинності; графічні методи — для наочності представленої інформації.

Практична значимість. Матеріали дослідження можуть бути використані керівниками підприємств готельно-ресторанного бізнесу, фахівцями з екологічного менеджменту, представниками органів місцевого самоврядування та інвесторами для розробки й реалізації сталих стратегій розвитку. Запропоновані рекомендації сприяють формуванню ефективної моделі ведення бізнесу, що відповідає сучасним вимогам відповідальності, ресурсоефективності та соціальної справедливості.

Структура роботи: кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг – 87 сторінок. Список літератури містить 44 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

1.1. Поняття сталого розвитку: історія, концепція, принципи

Сталий розвиток — це концепція, що спрямована на досягнення балансу між економічним зростанням, соціальним благополуччям і збереженням навколишнього середовища. Цей підхід став основою сучасних глобальних, національних і локальних стратегій розвитку, оскільки враховує інтереси як нинішніх, так і майбутніх поколінь [4].

Концепція сталого розвитку формувалася поступово, інтегруючи екологічні, соціальні та економічні аспекти. Її становлення є відповіддю на глобальні виклики, пов'язані зі зростанням населення, технічним прогресом, виснаженням природних ресурсів і забрудненням довкілля [17].

1. Витоки формування концепції сталого розвитку (XVII–XX століття):

1.1. Перші ідеї про стійке використання ресурсів XVII століття: німецький лісівник Ганс Карл фон Карловіц вперше сформулював концепцію стійкого управління лісами у своїй праці "*Sylvicultura Oeconomica*" (1713). Він запропонував висаджувати стільки дерев, скільки вирубується.

1.2. XIX–XX століття: індустріалізація і її наслідки: промислова революція сприяла економічному прогресу, але також викликала забруднення, виснаження ресурсів і соціальну нерівність. Зростає усвідомлення необхідності збереження природи: відбувається створення перших національних парків (Єллоустоун у США, 1872). Поява рухів на захист природи в Європі та Америці.

2. Формування сучасної концепції (1960–1980-ті роки)

2.1. Перше усвідомлення глобальних екологічних викликів.

- 1962 рік відбулась публікація книги Рейчел Карсон "Мовчазна весна", яка привернула увагу до шкідливого впливу пестицидів на довкілля.

- 1968 рік ознаменувався створенням *Римського клубу* — міжнародної організації, яка досліджує глобальні проблеми.

2.2. Доповідь "*Межі зростання*" (1972). Модель Римського клубу показала, що неконтрольоване зростання економіки та населення може призвести до екологічної катастрофи. Перший заклик до раціонального використання ресурсів і обмеження забруднення.

2.3. Конференція ООН з довкілля в Стокгольмі (1972) – це перша глобальна екологічна конференція. На ній було прийнято «Декларацію з питань довкілля людини», що визначила право на сприятливе для життя середовище.

2.4. Всесвітня комісія ООН з довкілля та розвитку (1983) на якій створено комісію під керівництвом Гру Харлем Брунтланд. Основна мета діяльності комісії – знайти компроміс між економічним зростанням і збереженням природи.

3. Ухвалення концепції сталого розвитку (1987–1990-ті роки)

3.1. Доповідь "Наше спільне майбутнє" (1987). Доповідь Брунтланд ввела термін "сталий розвиток" у сучасний дискурс. Основне визначення даного поняття сформульовано як "Сталий розвиток — це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти свої потреби".

3.2. Саміт Землі в Ріо-де-Жанейро (1992) на якому прийнято «Декларацію Ріо про довкілля та розвиток», запроваджено «Порядок денний на XXI століття — глобальну стратегію сталого розвитку», створено Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату (UNFCCC), яка стала основою для Кіотського протоколу (1997) і Паризької угоди (2015).

4. Сталий розвиток у XXI столітті

4.1. Протягом 2000–2015 рр. ухвалено «*Цілі розвитку тисячоліття*» (ЦРТ), спрямовані на подолання бідності, голоду та забезпечення доступу до освіти і медицини.

4.2. У 2015 ООН прийняла *Цілі сталого розвитку* (ЦСР), які замінили ЦРТ. ЦСР складаються з 17 цілей, серед яких: подолання бідності, збереження довкілля, створення інклюзивного суспільства.

4.3. У 2019 визначено «Європейський зелений курс» - це Стратегія ЄС для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року основні напрями якої це

перехід до відновлюваної енергетики; циркулярна економіка; захист біорізноманіття.

Сталий розвиток — це стратегія, спрямована на забезпечення балансу між економічним зростанням, соціальним благополуччям і збереженням довкілля. Основна ідея цієї концепції полягає в задоволенні потреб сучасного покоління без загрози для здатності майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Це багатовимірний підхід, який охоплює три ключові компоненти: економіку, екологію та соціальну сферу [43].

Складові сталого розвитку передбачають (рис. 1.1):



Рис. 1.1. Складові концепції сталого розвитку.

Джерело: [1]

I. Економічна стійкість.

Мета економічної стійкості полягає у створенні стабільної економічної системи, яка забезпечує економічне зростання без шкоди для природних ресурсів і довкілля. Основні вимоги до економічної складової:

- ефективне використання ресурсів, що передбачає уникнення марнотратства природних матеріалів і впровадження циркулярної економіки;
- впровадження інновацій через використання нових технологій для збільшення продуктивності та зменшення негативного впливу на довкілля;
- зелені робочі місця: Створення нових професій, пов'язаних із зеленою енергетикою, переробкою відходів і захистом довкілля.

II. Соціальна рівність.

Цей компонент спрямований на створення справедливих умов для всіх людей незалежно від статі, віку, соціального статусу чи місця проживання, він передбачає [15]:

- боротьбу з бідністю шляхом забезпечення базових потреб, таких як їжа, вода, житло та освіта;
- забезпечення рівного доступу до послуг: освіта, медицина та соціальний захист мають бути доступними для всіх.
- інклюзію: забезпечення участі всіх груп населення в процесах прийняття рішень.

III. Екологічна стійкість.

Екологічний компонент передбачає збереження природного середовища, запобігання виснаженню ресурсів і мінімізацію негативного впливу діяльності людини, а саме:

- захист біорізноманіття – збереження видів, природних середовищ і екосистем;
- раціональне використання води, ґрунтів, енергії, які мають використовуватися з урахуванням їх відновлюваності;
- зменшення забруднення через скорочення викидів вуглецю, переробка відходів, боротьба з пластиковим забрудненням.

Концепція сталого розвитку має довгу історію, яка почалася з усвідомлення необхідності збереження природи та включає економічні та соціальні аспекти. Сьогодні сталий розвиток є невід'ємною частиною глобальної політики, що забезпечує гармонійне існування людини та природи. Успішний сталий розвиток можливий лише за умови гармонійного поєднання всіх трьох складових.

Принципи сталого розвитку формують основу для досягнення балансу між економічним зростанням, соціальним благополуччям і екологічною стійкістю. Вони слугують орієнтирами для урядів, бізнесу, громадських організацій і громадян у прийнятті рішень, що враховують довгострокові наслідки [39].

1. Рівність між рівними поколіннями: забезпечення збереження природних ресурсів і екосистем для майбутніх поколінь. Це має проявлятися у обмеженні використання невідновлюваних ресурсів, таких як вугілля чи нафта.

2. Інтеграція компонентів сталого розвитку: взаємопов'язаність економічного, екологічного та соціального аспектів. Зокрема це може бути розробка енергетичних проектів, які одночасно створюють робочі місця, знижують викиди CO₂ і забезпечують доступну енергію для населення.

3. Запобігання шкоді (превентивність) через пріоритетність попередження екологічних і соціальних проблем, а не подолання їхніх наслідків. Так серед заходів може бути встановлення очисних систем на заводах для запобігання забрудненню вод.

4. Рівність і соціальна справедливість – це забезпечення рівного доступу до ресурсів, послуг і можливостей для всіх груп населення, включаючи вразливі категорії. У якості прикладу можуть бути програми для боротьби з бідністю або забезпечення рівного доступу до освіти.

5. Збереження біорізноманіття та екосистем – це захист видів, природних середовищ існування і природних процесів, які підтримують життя на планеті (створення природоохоронних територій і відновлення деградованих екосистем).

6. Раціональне використання природних ресурсів проявляється у оптимізації споживання ресурсів, зменшенні марнотратства і стимулювання повторного використання матеріалів. Чим далі стає розповсюдженим впровадження циркулярної економіки, де відходи однієї галузі стають ресурсом для іншої.

7. Партиципація передбачає залучення місцевих громад, громадських організацій і всіх зацікавлених сторін до прийняття рішень. Так все більше актуалізуються громадські обговорення планів міського розвитку або екологічних проектів.

8. Відповідальне споживання та виробництво: створення продукції з мінімальним впливом на довкілля, використання екологічно чистих матеріалів і

технологій. Яскравим прикладом є заборона на одноразовий пластик в країнах ЄС, заборона

9. Глобальне партнерство через співпрацю між країнами для вирішення глобальних проблем, таких як зміна клімату, збереження біорізноманіття, боротьба з бідністю. Найяскравішим прикладом реалізації цього принципу є Паризька кліматична угода, яка об'єднує країни світу у зусиллях щодо зменшення викидів парникових газів.

10. Прозорість і підзвітність проявляється у відкритості під час прийняття рішень і звітності про досягнення у сфері сталого розвитку. Така відкритість проявляється у публікації звітів про викиди CO₂ великими компаніями та державами.

11. Інновації та наукові дослідження передбачають стимулювання розробки нових технологій для вирішення екологічних, економічних і соціальних проблем. Розвиток технологій відновлюваної енергетики, таких як вітрові та сонячні електростанції – це майбутнє сталого розвитку.

12. Адаптація до змін: гнучкість у реагуванні на нові виклики, такі як кліматичні зміни, демографічні зрушення або економічні кризи. В наш час все більшої популярності набирають проєкти захисту прибережних територій від підняття рівня моря.

13. Стійкість до ризиків і криз проявляється через створення механізмів для мінімізації впливу ризиків, таких як природні катастрофи або економічні кризи. Саме так виникнула ідея розробки систем раннього попередження про стихійні лиха.

Принципи сталого розвитку є основою для формування стратегій і політик, спрямованих на збереження природного середовища, забезпечення соціальної справедливості та економічної стабільності. Їхня реалізація вимагає комплексного підходу, співпраці між державами, бізнесом і громадянами та орієнтації на довгострокову перспективу.

Сталий розвиток — це універсальна концепція, що враховує екологічні, економічні та соціальні потреби. Його реалізація вимагає активної участі всіх

зацікавлених сторін, включаючи уряди, бізнес, громадськість та міжнародні організації. Головна мета — забезпечити гармонійний розвиток для нинішнього та майбутніх поколінь.

1.2. Особливості впровадження сталих підходів в індустрії гостинності

Індустрія гостинності, що охоплює готельно-ресторанний бізнес, курортні комплекси та інші заклади обслуговування туристів, відіграє важливу роль у формуванні економічного розвитку, соціокультурного середовища та екологічного стану регіонів. Разом із позитивним впливом на економіку та зайнятість, діяльність цієї сфери супроводжується значним використанням природних ресурсів і формуванням антропогенного навантаження на довкілля. У зв'язку з цим, імплементація сталих підходів в індустрії гостинності стає необхідною умовою для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності та відповідального використання ресурсів.

Однією з ключових характеристик індустрії гостинності є її ресурсомісткість, що проявляється у значному споживанні енергетичних, водних і продовольчих ресурсів, а також у високих обсягах утворення відходів. Важливим аспектом діяльності підприємств цієї сфери є їхня інтеграція в природне середовище, зокрема розташування у рекреаційно привабливих зонах із високою екологічною цінністю. Це вимагає впровадження практик екологічного менеджменту, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище [6].

Іншим важливим чинником є взаємодія із клієнтами, оскільки ефективне впровадження сталих підходів залежить від рівня обізнаності та зацікавленості гостей у підтримці екологічних ініціатив. Таким чином, підприємства сфери гостинності стикаються з необхідністю розробки стратегій залучення споживачів до використання сталих послуг і дотримання екологічно відповідальної поведінки.

Напрями впровадження сталих підходів у сфері гостинності реалізуються в межах визначених концепцією напрямків (рис 1.2).



Рис. 1.2. Складові реалізації сталого розвитку в індустрії гостинності.

Джерело: [3]

Екологічний вимір:

До ключових заходів екологічного спрямування в індустрії гостинності належать ініціативи, спрямовані на підвищення енергоефективності, збереження водних ресурсів, оптимізацію системи управління відходами та раціональне використання продовольчих товарів. Важливим компонентом сталого розвитку сфери гостинності є застосування відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні панелі та вітрові установки, а також модернізація інфраструктури з метою зниження енергетичних витрат шляхом впровадження автоматизованих систем управління освітленням і кліматичними умовами.

Раціональне водокористування досягається за рахунок запровадження технологій повторного використання води, встановлення економічних сантехнічних пристроїв та мінімізації втрат водних ресурсів у процесах експлуатації. У сфері поводження з відходами підприємства індустрії

гостинності впроваджують програми сортування та переробки матеріалів, а також відмову від одноразового пластику на користь багаторазових альтернатив.

Раціональне використання продовольчих ресурсів передбачає оптимізацію ланцюгів постачання, співпрацю з місцевими виробниками та впровадження ініціатив зі скорочення харчових відходів, зокрема через передачу надлишкової їжі благодійним організаціям, які опікуються підтримкою обездолених.

Соціальний вимір:

Соціальні аспекти сталого розвитку в індустрії гостинності охоплюють заходи, спрямовані на покращення умов праці, підвищення кваліфікації персоналу та залучення місцевих громад до економічної активності. Створення справедливих умов праці, забезпечення соціальних гарантій та впровадження освітніх програм для персоналу сприяє формуванню соціально відповідального бізнесу.

Крім того, значущим напрямом є розвиток партнерських відносин із місцевими виробниками товарів і послуг, що сприяє економічному розвитку регіонів та підвищенню рівня добробуту населення. Участь підприємств у соціальних проєктах, спрямованих на покращення інфраструктури, освітніх і культурних ініціатив, зміцнює їхній позитивний імідж серед місцевих громад і туристів.

Економічний вимір:

З економічної точки зору, сталий розвиток сприяє оптимізації витрат і підвищенню операційної ефективності. Скорочення витрат на енергоспоживання, впровадження ресурсозберігаючих технологій і використання вторинної сировини дозволяє підприємствам зменшити операційні витрати та підвищити прибутковість.

Диверсифікація послуг, зокрема пропозиція екологічно орієнтованих туристичних продуктів, таких як еко-тури, культурні маршрути та програми сталого туризму, дозволяє розширити ринок споживачів та підвищити рівень їхньої лояльності.

Незважаючи на значні переваги сталого розвитку, підприємства індустрії гостинності стикаються з низкою викликів. До основних перешкод належать високі фінансові витрати, необхідні для впровадження екологічних технологій та інноваційних рішень, недостатня обізнаність персоналу та споживачів про сталі практики, а також необхідність доведення економічної ефективності сталих рішень порівняно з традиційними бізнес-моделями [10].

Перспективи подальшого розвитку індустрії у напрямі сталого розвитку передбачають активне впровадження цифрових технологій для моніторингу та управління ресурсами, розвиток екологічного туризму та розширення партнерств із міжнародними організаціями, що сприятимуть впровадженню найкращих практик.

Сталий розвиток у сфері гостинності є важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємств, забезпечення екологічної відповідальності та підтримки соціально-економічного розвитку регіонів. Незважаючи на певні виклики, впровадження сталих підходів створює довгострокові вигоди для бізнесу, суспільства та довкілля, що робить їх необхідною складовою стратегічного розвитку галузі.

Сталий розвиток індустрії гостинності є багаторівневим процесом, що передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних аспектів задля забезпечення довгострокової ефективності та відповідального використання природних ресурсів. У сучасних умовах глобалізації та зростання антропогенного навантаження на довкілля впровадження принципів сталого розвитку в готельно-ресторанний бізнес є невід'ємною складовою його конкурентоспроможності та соціальної відповідальності [2].

Процес упровадження принципів сталого розвитку в індустрію гостинності проходить через кілька ключових етапів, кожен із яких спрямований на досягнення екологічної, соціальної та економічної стійкості [11].

1. Аналітичний етап та стратегічне планування: на даному початковому етапі проводиться аналіз поточного стану підприємства з точки зору його впливу

на довкілля, рівня економічної ефективності та соціальної відповідальності. Складовими такого аналізу є:

- оцінка рівня споживання енергетичних та водних ресурсів;
- аналіз обсягів та методів поводження з відходами;
- визначення ключових соціальних аспектів, зокрема умов праці та співпраці з місцевими громадами;
- виявлення екологічних ризиків, пов'язаних із діяльністю підприємства;
- дослідження рівня обізнаності персоналу щодо принципів сталого розвитку.

На основі отриманих даних розробляється стратегія сталого розвитку, яка містить короткострокові та довгострокові цілі, спрямовані на мінімізацію негативного впливу підприємства на довкілля та оптимізацію його діяльності з урахуванням принципів соціальної відповідальності.

2. Впровадження екологічних ініціатив: другий етап передбачає реалізацію заходів, спрямованих на зниження негативного впливу підприємства індустрії гостинності на довкілля. До ключових напрямів екологічної відповідальності належать:

- енергозбереження (використання енергоефективних технологій, таких як світлодіодне освітлення, сонячні панелі, системи рекуперації тепла);
- оптимізація водокористування (упровадження систем повторного використання води, встановлення економних змішувачів і душових систем, використання дощової води);
- управління відходами (сортування, переробка, зменшення використання одноразових матеріалів);
- використання екологічно чистих матеріалів (використання органічних і місцевих продуктів, меблів із вторинної сировини, біорозкладного пакування).

Упровадження цих заходів сприяє не лише зменшенню екологічного сліду підприємства, а й підвищенню його привабливості для споживачів, які віддають перевагу екологічно відповідальному бізнесу.

3. Соціальна відповідальність та розвиток персонал – це наступний етап пов'язаний із формуванням відповідальної соціальної політики підприємства. Основними аспектами цього напрямку є:

- забезпечення гідних умов праці для персоналу, справедливої оплати праці та дотримання трудових прав;
- підвищення рівня обізнаності працівників щодо принципів сталого розвитку через освітні програми та тренінги;
- співпраця з місцевими громадами (створення робочих місць, підтримка місцевих виробників, соціальні ініціативи);
- розвиток програм інклюзивності та забезпечення доступності послуг для всіх категорій населення.

Соціальна відповідальність є важливим чинником формування позитивного іміджу підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

4. Оптимізація економічної діяльності та інновації. Для забезпечення фінансової стійкості підприємств індустрії гостинності необхідно впроваджувати ефективні економічні моделі, що відповідають принципам сталого розвитку. До ключових заходів належать:

- оптимізація витрат за рахунок енергоефективних технологій та зниження витрат на ресурси;
- інвестування в інноваційні рішення, такі як розумні системи управління готелем (smart hotel systems);
- диверсифікація послуг (розвиток еко-туризму, організація турів, що сприяють збереженню природи, створення еко-готелів і ресторанів із локальними органічними продуктами);
- отримання міжнародних сертифікатів сталого розвитку (Green Key, LEED, ISO 14001), що підвищує привабливість підприємства для екологічно свідомих туристів.

5. Моніторинг та оцінка результатів. Регулярний аналіз ефективності впроваджених заходів є важливим етапом сталого розвитку індустрії гостинності. Основними напрямками оцінки є:

- контроль споживання енергетичних та водних ресурсів, аналіз рівня їх економії після впровадження екологічних програм;
- оцінка ефективності заходів щодо зменшення кількості відходів та збільшення частки перероблених матеріалів;
- моніторинг соціальних ініціатив, оцінка рівня задоволеності персоналу та клієнтів політикою сталого розвитку;
- коригування стратегій відповідно до отриманих результатів та сучасних тенденцій у сфері сталого розвитку.

6. Популяризація екологічно відповідального споживання серед гостей. Значну роль у сталому розвитку відіграє залучення гостей до екологічних ініціатив підприємства. Основними методами підвищення екологічної обізнаності клієнтів є:

- інформування відвідувачів про екологічні програми готелю чи ресторану (через інформаційні стенди, електронні додатки, веб-сайти);
- мотивація клієнтів до відповідального споживання ресурсів (заклики до економії води та електроенергії, сортування відходів);
- організація еко-заходів, майстер-класів, тематичних екскурсій, що сприяють поширенню екологічних знань серед туристів.

Сталий розвиток індустрії гостинності є багатоступеневим процесом, що охоплює екологічний, соціальний та економічний аспекти діяльності підприємств. Запровадження принципів сталого розвитку сприяє зменшенню негативного впливу готельно-ресторанного бізнесу на навколишнє середовище, підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку соціально відповідального підприємництва та створенню позитивного іміджу бренду.

Зважаючи на зростання попиту на екологічно відповідальний туризм, упровадження сталих стратегій у сфері гостинності є не лише важливою

частиною корпоративної відповідальності, а й конкурентною перевагою підприємств у XXI столітті.

1.3. Методи перевірки рівня сталого розвитку у закладах гостинності

Оцінка рівня сталості підприємств індустрії гостинності є важливим етапом у процесі впровадження екологічно, соціально та економічно відповідальної діяльності. Для цього застосовуються різноманітні методи аналізу, які дозволяють оцінити ефективність екологічних ініціатив, рівень соціальної відповідальності та фінансову стійкість підприємства.

Методи перевірки рівня сталості можна поділити на кілька основних груп: екологічні, соціальні, економічні, аудиторські та сертифікаційні підходи (табл 1.1).

Таблиця 1.1.

Методи перевірки рівня сталості в закладах гостинності

Методи/напрямок аналізу	Показники/інструменти
1	2
1. Екологічні методи оцінки сталості	
1.1. Аналіз споживання ресурсів Заклади гостинності споживають значну кількість природних ресурсів, тому одним із ключових показників сталого розвитку є їх раціональне використання	- рівень споживання електроенергії (кВт·год/клієнта); - витрати води на гостя (л/добу); - ефективність систем водопостачання та водозбереження; - використання відновлюваних джерел енергії.
1.2. Оцінка викидів CO ₂	- використання вуглецевих калькуляторів для розрахунку викидів парникових газів; - визначення вуглецевого сліду готелю або ресторану та оцінка заходів для його зменшення (перехід на альтернативні джерела енергії, скорочення використання транспорту).

Продовження табл. 1.1

1	2
1.3.Моніторинг управління відходами	- визначення частки відходів, які підлягають переробці; - використання програм скорочення харчових відходів; - аналіз повторного використання матеріалів та залучення постачальників із екологічною сертифікацією.
2. Соціальні методи оцінки сталості	
2.1.Аналіз умов праці персоналу	- рівень задоволеності працівників (опитування та анкетування); - дотримання принципів гідної праці та справедливої оплати; - наявність програм навчання персоналу щодо сталого розвитку.
2.2. Співпраця з місцевими громадами	- частка місцевих постачальників у загальному ланцюгу поставок; - підтримка місцевих ініціатив, благодійних проєктів та культурної спадщини; - доступність послуг для маломобільних груп населення.
3. Економічні методи оцінки сталого розвитку	
3.1. Аналіз ефективності витрат	- визначення частки інвестицій у сталий розвиток; - співвідношення витрат на впровадження екологічних технологій та їх економічна ефективність; - розрахунок повернення інвестицій у зелені технології.
3.2. Диверсифікація доходів	- рівень прибутків від екологічно відповідальних послуг (еко-тури, органічні продукти, сертифіковані екологічні програми); - вплив сталого розвитку на конкурентоспроможність закладу.
4. Аудиторські методи перевірки сталості	
4.1. Внутрішній аудит сталого розвитку	- регулярне проведення аналізу відповідності екологічним стандартам; - оцінка дотримання політики енергозбереження та зменшення відходів; - визначення точок зростання та можливостей покращення.
4.2. Зовнішній аудит та незалежна оцінка	- проведення екологічного аудиту незалежними експертами; - залучення міжнародних або національних сертифікаційних організацій для перевірки відповідності стандартам сталого розвитку.

Продовження табл. 1.1.

1	2
5. Сертифікаційні методи оцінки сталості	
Сертифікація є одним із найнадійніших способів оцінки рівня сталості закладу гостинності. Серед найпоширеніших міжнародних сертифікатів	- Green Key – міжнародний сертифікат сталого розвитку для готелів, ресторанів та туристичних об'єктів; - LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) – сертифікація для будівель, що відповідають високим екологічним стандартам; - ISO 14001 – міжнародний стандарт екологічного менеджменту; - EarthCheck – одна з найавторитетніших програм сертифікації сталого розвитку в туризмі; - Travelife – сертифікат для готелів та туроператорів, що підтримують сталий розвиток.

Джерело: складено автором на основі [6, 12, 14]

Оцінка рівня сталого розвитку у сфері гостинності є важливим процесом, що дозволяє визначити ефективність заходів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу підприємства на довкілля, забезпечення соціальної відповідальності та підтримку економічної стійкості. В умовах глобалізації та зростання екологічних викликів готельно-ресторанний бізнес все частіше звертається до механізмів контролю та сертифікації своєї діяльності відповідно до міжнародних стандартів сталого розвитку.

Одним із ключових напрямів оцінки сталості є екологічний аудит, який дозволяє визначити рівень впливу підприємства на навколишнє середовище. В рамках цього методу проводиться аналіз споживання ресурсів, зокрема електроенергії, води та природного газу, що використовуються для функціонування закладу. Ефективність енергоспоживання оцінюється за допомогою спеціалізованих програм моніторингу, які фіксують витрати енергії на одного гостя або на квадратний метр площі. Використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні батареї чи геотермальні системи, також є важливим критерієм оцінки сталого розвитку. Окрім енергоспоживання, аналізується система управління водними ресурсами, що включає впровадження

технологій економного використання води, повторного її використання (наприклад, для поливу) та очищення стічних вод [14].

Ще одним значущим аспектом оцінки екологічної складової сталого розвитку є управління відходами. Заклади гостинності, особливо великі готельні комплекси та ресторани, генерують значні обсяги твердих та органічних відходів, тому ефективне їх перероблення та мінімізація є важливими критеріями оцінки. Визначається частка відходів, що підлягають вторинній переробці, а також рівень використання біорозкладних матеріалів та скорочення одноразового пластику. Спеціалізовані екологічні аудити дозволяють оцінити відповідність підприємства сучасним стандартам поводження з відходами та його екологічний вплив на довкілля [16].

Окрім екологічної складової, важливим напрямом оцінки рівня сталого розвитку є соціальна відповідальність підприємства, що передбачає аналіз умов праці персоналу, рівня взаємодії з місцевими громадами та підтримки культурної та соціальної спадщини регіону. У цьому контексті оцінюється рівень заробітної плати працівників, їх доступ до програм навчання та підвищення кваліфікації, дотримання міжнародних трудових стандартів та забезпечення рівних можливостей для всіх категорій населення, включно з маломобільними групами. Анкетування та опитування персоналу дозволяють визначити ступінь задоволеності умовами праці, а також рівень їхньої залученості до процесів впровадження сталих практик у діяльності підприємства [19].

Значну увагу приділяють аналізу взаємодії підприємства із місцевими громадами. Зокрема, оцінюється частка продукції, що закуповується у місцевих виробників, рівень фінансування регіональних ініціатив, підтримка культурних заходів та розвиток інклюзивних програм. Важливим індикатором соціальної відповідальності є доступність послуг для широкого кола споживачів, включаючи людей з особливими потребами, що проявляється у наявності спеціально облаштованих номерів у готелях, тактильних знаків, безбар'єрного простору та інших елементів інклюзивного дизайну.

Економічна стійкість також є невід’ємним компонентом сталого розвитку, тому перевірка рівня сталості підприємства включає аналіз фінансової ефективності екологічних та соціальних заходів. Основними методами оцінки в цьому напрямі є визначення частки інвестицій у сталі технології та розрахунок терміну їх окупності. Аналіз витрат на впровадження енергоефективних рішень та заходів зі скорочення споживання ресурсів дозволяє оцінити рівень економічної ефективності підприємства в довгостроковій перспективі. Додатково розглядається диверсифікація послуг та рівень прибутковості від екологічно відповідальних ініціатив, таких як організація екотуризму, використання органічних продуктів у ресторанному бізнесі чи запровадження концепції zero waste [22].

Для забезпечення об’єктивності оцінки рівня сталого розвитку підприємства активно застосовуються аудиторські та сертифікаційні методи. Внутрішній аудит сталого розвитку передбачає проведення регулярних перевірок ефективності реалізованих екологічних та соціальних заходів, визначення рівня відповідності підприємства задекларованим стандартам та виявлення можливих сфер для подальшого вдосконалення. Зовнішній аудит здійснюється незалежними організаціями, що проводять перевірку на відповідність міжнародним екологічним та соціальним стандартам.

Сертифікація є одним із найнадійніших механізмів оцінки сталого розвитку у закладах гостинності, оскільки вона підтверджує відповідність підприємства міжнародним стандартам. Серед найпоширеніших сертифікаційних систем у сфері гостинності виділяють Green Key, яка оцінює екологічну відповідальність готелів та ресторанів, LEED, що спеціалізується на сертифікації екологічно ефективних будівель, а також ISO 14001, що є міжнародним стандартом екологічного менеджменту. Крім того, програми EarthCheck та Travelife дозволяють оцінити відповідність туристичних об’єктів принципам сталого розвитку та їхню інтеграцію в місцеве середовище [31].

Таким чином, перевірка рівня сталого розвитку підприємств гостинності є комплексним процесом, що поєднує екологічні, соціальні, економічні та

аудиторські методи. Використання цих методів дозволяє не лише визначити рівень відповідності підприємства принципам сталого розвитку, але й сприяє його подальшому вдосконаленню, підвищенню конкурентоспроможності та зменшенню негативного впливу на довкілля. Регулярний моніторинг, незалежні аудити та проходження міжнародних сертифікаційних програм допомагають закладам гостинності залишатися екологічно та соціально відповідальними, одночасно забезпечуючи економічну ефективність та високий рівень задоволеності клієнтів.

Висновки до розділу 1

Розділ 1 розглядає теоретичні основи сталого розвитку індустрії гостинності, аналізуючи його концепцію, історичне становлення та ключові принципи, а також особливості впровадження сталих підходів у діяльність готельно-ресторанного бізнесу. Визначено, що сталий розвиток є багатовимірною концепцією, яка інтегрує економічні, екологічні та соціальні аспекти задля забезпечення гармонійного розвитку суспільства без загрози для майбутніх поколінь.

Аналіз історичних передумов розвитку концепції сталого розвитку показав, що її витoki сягають XVII століття, коли вперше з'явилися ідеї раціонального використання природних ресурсів. Протягом XX століття, у зв'язку зі зростаючими екологічними та соціальними викликами, концепція стала об'єктом глобальної політики, що втілювалося у створенні міжнародних ініціатив, таких як «Декларація Ріо» (1992), Цілі розвитку тисячоліття (2000) та Цілі сталого розвитку ООН (2015). У сучасних умовах сталий розвиток охоплює широкий спектр стратегій, спрямованих на досягнення екологічної стійкості, соціальної справедливості та економічної ефективності.

Дослідження особливостей впровадження сталих підходів в індустрії гостинності підтвердило, що цей сектор відіграє важливу роль у забезпеченні

сталого розвитку як на глобальному, так і на локальному рівнях. Значне споживання ресурсів, вплив на довкілля та активна взаємодія з місцевими громадами зумовлюють необхідність застосування екологічно відповідальних практик. У цьому контексті важливими напрямками є підвищення енергоефективності, зменшення відходів, впровадження ресурсозберігаючих технологій, підтримка місцевих виробників та забезпечення гідних умов праці для персоналу.

Розглянуто основні методи перевірки рівня сталого розвитку у закладах гостинності, серед яких екологічні, соціальні, економічні, аудиторські та сертифікаційні підходи. Виявлено, що оцінка екологічного впливу здійснюється через моніторинг споживання ресурсів, управління відходами та аналіз викидів CO₂. Соціальна складова сталого розвитку оцінюється на основі рівня задоволеності працівників, співпраці з місцевими громадами та забезпечення рівного доступу до послуг. Економічна ефективність аналізується через показники інвестицій у сталі технології та диверсифікацію доходів. Важливу роль у забезпеченні прозорості процесу відіграють внутрішні та зовнішні аудити, а також міжнародні сертифікаційні системи, такі як Green Key, LEED, ISO 14001 та EarthCheck.

Таким чином, розділ 1 сформував науково-теоретичну основу для подальшого дослідження процесів впровадження сталого розвитку у сфері гостинності, обґрунтувавши значущість екологічного, соціального та економічного підходів, а також методологічні засади оцінки рівня сталості підприємств індустрії гостинності.

РОЗДІЛ 2. СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

2.1. Інновації та технології у сталому розвитку готельно-ресторанного бізнесу.

Сталий розвиток у готельно-ресторанному бізнесі тісно пов'язаний із впровадженням інноваційних технологій, що сприяють зменшенню негативного впливу на довкілля, підвищенню економічної ефективності підприємств та покращенню рівня обслуговування гостей. В умовах глобального потепління, виснаження природних ресурсів та зростання соціальної відповідальності бізнесу використання новітніх технологій є одним із ключових факторів забезпечення довготривалої конкурентоспроможності та екологічної стійкості закладів гостинності [42].

1. Енергоефективні технології у готельно-ресторанному бізнесі [24].

Одним із головних напрямів сталого розвитку є підвищення енергоефективності готелів та ресторанів. Впровадження енергозберігаючих рішень дозволяє суттєво знизити витрати на електроенергію, водопостачання та опалення, що водночас сприяє зменшенню викидів CO₂.

Значного поширення набули системи управління енергоспоживанням (Smart Energy Management Systems), які дозволяють автоматично регулювати витрати електроенергії та тепла відповідно до рівня завантаженості закладу. Використання датчиків руху та розумного освітлення дає змогу значно скоротити витрати на електроенергію у коридорах, громадських зонах та номерах готелів.

Важливим елементом енергоефективності є використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні батареї, вітрові електростанції та геотермальні системи опалення. Дедалі більше готелів у світі переходять на альтернативні джерела енергії, що дає змогу не лише зменшити залежність від традиційних

викопних палив, а й отримати сертифікацію екологічного готелю за міжнародними стандартами, такими як Green Key та LEED.

2. Технології раціонального водокористування [26].

Раціональне використання водних ресурсів є ще одним важливим аспектом сталого розвитку. Сучасні готелі впроваджують автоматизовані системи водопостачання, що контролюють рівень споживання води та запобігають її надмірному використанню. До таких технологій належать:

- аератори для змішувачів та душових систем, що зменшують витрати води на 30-50%;

- системи повторного використання води (наприклад, збирання дощової води для поливу або використання очищених стічних вод у технічних потребах);

- сенсорні змішувачі та автоматичні системи зливу води, які мінімізують її марнотратство.

Окремі готелі вже впроваджують технологію "зеленої" пральні, яка використовує озонування води для прання постільної білизни та рушників, що суттєво скорочує споживання миючих засобів та зменшує потребу у гарячій воді.

3. Цифрові технології та автоматизація

Цифровізація відіграє важливу роль у мінімізації витрат ресурсів та підвищенні ефективності управління готельно-ресторанним бізнесом. Сучасні системи управління готелем (Property Management Systems, PMS) дозволяють автоматично контролювати рівень завантаженості номерного фонду, споживання енергоресурсів та оптимізувати процеси прибирання.

У ресторанному бізнесі активно використовуються електронні меню та системи онлайн-замовлення, що дозволяють скоротити використання паперових носіїв та уникнути зайвих витрат на друк. Крім того, цифрові платформи допомагають зменшити харчові відходи завдяки аналізу попиту та оптимізації закупівель продуктів.

Окремо варто відзначити штучний інтелект (AI) та інтернет речей (IoT), які дають змогу автоматично контролювати кліматичні умови в приміщеннях, налаштовувати освітлення та обслуговування відповідно до індивідуальних

потреб гостей. Наприклад, розумні термостати регулюють температуру в номері залежно від присутності людини, а мобільні додатки дозволяють гостям керувати освітленням, шторами та кондиціонуванням без зайвих витрат енергії.

4. Технології управління відходами та циркулярна економіка [4]/

У контексті сталого розвитку дедалі більше готелів та ресторанів переходять на стратегії "нульових відходів" (Zero Waste), що передбачають мінімізацію відходів та їхню повторну переробку.

Серед ефективних практик управління відходами можна виділити:

- впровадження систем сортування сміття безпосередньо у номерах та ресторанах;

- використання біорозкладного пакування та багаторазових контейнерів;

- співпрацю з фермерськими господарствами для переробки органічних відходів на добрива або корм для тварин;

- переробку використаного масла з ресторанів для виробництва біодизеля.

Також все більшої популярності набувають кухні з нульовими відходами, що використовують технології зменшення харчових залишків. Наприклад, ресторани застосовують AI-системи для прогнозування попиту та точного розрахунку необхідної кількості інгредієнтів, що дозволяє уникнути надмірного зберігання продуктів та їхнього псування.

5. Екологічні матеріали та дизайн [17].

Важливою складовою сталого розвитку є використання екологічно чистих матеріалів у будівництві та дизайні готелів і ресторанів. Низка закладів впроваджує концепцію еко-дизайну, що включає:

- будівництво із вторинних або біорозкладних матеріалів (бамбук, перероблене дерево, екологічний бетон);

- використання меблів, виготовлених із перероблених матеріалів або сертифікованої деревини;

- впровадження вертикального озеленення, що допомагає покращити якість повітря та знижує витрати на кондиціонування.

Додатково екологічний дизайн включає встановлення "зелених дахів", які допомагають знижувати рівень шуму, покращують ізоляцію будівлі та сприяють енергоефективності.

Сучасний готельно-ресторанний бізнес активно впроваджує інноваційні технології для досягнення цілей сталого розвитку. Використання відновлюваних джерел енергії, розумних систем управління ресурсами, цифрових технологій, циркулярної економіки та екологічного дизайну дозволяє не лише знизити операційні витрати, але й покращити імідж компаній, залучаючи екосвідомих туристів.

Застосування інноваційних рішень у сфері сталого розвитку сприяє не лише підвищенню прибутковості підприємств, а й мінімізує їхній негативний вплив на довкілля, що робить цей напрямок важливим елементом майбутнього індустрії гостинності.

Розглянемо декілька яскравих прикладів сталих інноваційних рішень (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Досвід впровадження сталих інноваційних рішень в різних закладах гостинності світу.

Заклад гостинності	Сталі інноваційні рішення/результати
1	2
Готель "Six Senses Uluwatu" (Балі, Індонезія)	- використання сонячних панелей для енергозабезпечення; - система повторного використання води для поливу садів; - архітектура з натуральних матеріалів, що гармонійно поєднується з природою; - органічний город, де вирощуються овочі для ресторану; - гості можуть брати участь у програмах захисту довкілля (очищення пляжів, висадка дерев). Результати: - зниження використання енергії на 30% у порівнянні зі звичайними готелями. - скорочення пластикових відходів майже на 100%.
Готель "Svart" (Норвегія)	- перший у світі енергопозитивний готель (виробляє більше енергії, ніж споживає);

Продовження табл. 2.1

1	2
	- використовує геотермальну та сонячну енергію; - архітектура розроблена так, щоб мінімізувати вплив на природу; - повністю автономний від електромережі; - готельний ресторан пропонує меню з локальних продуктів, а залишки їжі утилізуються через компостні системи. Очікуваний ефект: - скорочення викидів CO₂ у порівнянні зі звичайними готелями на 85%; - повна автономія без підключення до центральних електромереж.
Готель "1 Hotel Brooklyn Bridge" (Нью-Йорк, США)	- будівля побудована з перероблених матеріалів; - використання зелених дахів для зниження температури будівлі; - у номерах відсутній пластик, вода подається у скляних пляшках; - ресторан використовує принцип "від ферми до столу" – всі продукти локальні та органічні; - розумні системи контролю енергоспоживання допомагають мінімізувати витрати електроенергії. Результати: - скорочення використання води на 30%; - зниження енергоспоживання на 25% завдяки BMS-системам.
Ресторан "Nolla" (Гельсінкі, Фінляндія)	Головний принцип: "нульові відходи" - всі продукти постачаються без пластикової упаковки; - відходи переробляються у компост або відправляються на повторне використання. - меню створюється щодня залежно від доступних локальних продуктів; - використовується лише органічний текстиль (серветки, скатертини). Результати: - зменшення харчових відходів на 90%; - меню адаптується щодня залежно від доступних локальних продуктів, що знижує викиди CO₂.
Ресторан "Silo" (Лондон, Велика Британія)	Перший у світі ресторан з "нульовими відходами": - використовує власну систему компостування;

Продовження табл. 2.1

1	2
	- відсутність упаковки – постачальники привозять продукти у багаторазових контейнерах; - посуд та меблі зроблені з перероблених матеріалів; - кухня працює без традиційного сміттевого баку – все або повторно використовується, або переробляється. Результати: - 100% переробка харчових відходів; - Зменшення логістичних витрат на 40% завдяки місцевим постачальникам.
Готель "Whitepod" (Швейцарія)	- готель складається з геодезичних куполів, які мінімізують вплив на природу; - обігрів приміщень за рахунок біомаси та сонячної енергії; - гості отримують повторно використовувані пляшки, а одноразові предмети повністю відсутні; - мінімальне використання електроенергії, що дозволяє зменшити вуглецевий слід. Результати: - скорочення споживання електроенергії на 50% у порівнянні зі звичайними готелями; - зменшення водоспоживання завдяки екологічним рішенням на 40%.

Джерело: [5, 8, 19, 25]

Ці готелі та ресторани демонструють, що стійкий розвиток не лише допомагає зменшити негативний вплив на довкілля, а й створює унікальний досвід для гостей. Люди все частіше вибирають еко-свідомі заклади, що стимулює бізнес розвивати інновації в цьому напрямку.

Впровадження інноваційних технологій у сталий розвиток готельно-ресторанного бізнесу є ключовим фактором забезпечення його довготривалої конкурентоспроможності, економічної ефективності та екологічної стійкості. Використання енергоефективних рішень, систем раціонального водокористування, цифрових технологій та принципів циркулярної економіки сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля та оптимізації ресурсів.

Глобальні тенденції свідчать про активний перехід закладів гостинності до концепцій "нульових відходів" (Zero Waste), енергетичної автономності та розумного управління ресурсами. Відомі світові готелі та ресторани, що успішно впроваджують ці підходи, демонструють реальні переваги сталого розвитку: зменшення споживання енергії, води, скорочення викидів CO₂ та мінімізацію харчових відходів.

Таким чином, сталий розвиток у готельно-ресторанному бізнесі є не лише вимогою часу, а й стратегічною необхідністю для підвищення ефективності діяльності, формування позитивного іміджу та задоволення зростаючого попиту на екологічно відповідальні послуги. Подальше впровадження інноваційних технологій стане важливим етапом еволюції індустрії гостинності у глобальному масштабі.

2.2. Сталий розвиток індустрії гостинності в Україні: проблеми та досвід

Сталий розвиток індустрії гостинності в Україні є важливим напрямком для збереження природних ресурсів, підтримки місцевих громад і покращення економічної стабільності. Проте реалізація принципів сталого розвитку стикається з низкою проблем і викликів, які уповільнюють перехід до екологічно та соціально відповідального бізнесу.

Основні проблеми сталого розвитку індустрії гостинності в Україні представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Проблеми сталого розвитку індустрії гостинності в Україні.

Проблема	Характеристика
1	2
Низька екологічна усвідомленість бізнесу та споживачів	-більшість українських готелів, ресторанів і туристичних комплексів ще не впровадили стратегії енергоефективності, управління відходами чи зменшення вуглецевого сліду; -споживачі (туристи) не завжди готові платити більше за екологічно чисті послуги.

Продовження табл. 2.2

Відсутність чітких державних стандартів і стимулів	-Україна ще не має ефективного законодавства щодо екологічної сертифікації готелів та ресторанів; -відсутні податкові пільги чи субсидії для бізнесу, що прагне працювати за принципами сталого розвитку.
Проблеми інфраструктури та інвестиційної привабливості	-багато туристичних регіонів мають проблеми з водопостачанням, каналізацією, транспортною доступністю; -недостатня кількість інвесторів, готових вкладати в "зелені" проекти у сфері гостинності.
Великий обсяг відходів та енергоспоживання	-готелі та ресторани в Україні часто не мають налагоджених систем сортування сміття та переробки відходів. -використання застарілих технологій призводить до надмірного споживання енергії та ресурсів.

Джерело: складено автором

В Україні індустрія гостинності поступово впроваджує принципи сталого розвитку, адаптуючи міжнародні практики до національних реалій. Хоча інформація про конкретні успішні кейси є обмеженою, деякі заклади вже демонструють екологічну та соціальну відповідальність. Перелік закладів гостинності, які мають успішні кейси впровадження принципів сталого розвитку представлено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Заклади гостинності, що запроваджують принципи сталого розвитку у свою щоденну діяльність

Регіон	Заклад гостинності
м. Київ	Готель "Radisson Blu"; Готель "11 Mirrors"; Готель "City Park Hotel"
м. Львів	Готель "Nobilis"; Ресторан "Green Garden"; Готель "Cubby"
м. Івано-Франківськ	Ресторан "Urban Space 100"
с. Поляниця (Івано-Франківська область)	"Friend House"
Закарпатська обалсть	Готель "Carpathian Eco Resort"

Джерело: [30]

Лідерами щодо впровадження принципів сталого розвитку є заклади Києва та Львова. Роздивимось більш детальну характеристику кожного з представлених у табл. 2.3. закладів гостинності:

1. Готель "Nobilis" у Львові активно впроваджує ініціативи сталого розвитку, зокрема:

- енергоефективність: використання енергозберігаючих технологій та обладнання;
- управління відходами: сортування та переробка відходів, зменшення використання пластику у щоденній діяльності;
- підтримка місцевих виробників: використання локальних продуктів у ресторані готелю.

Ці заходи не лише знижують екологічний вплив, але й підвищують привабливість закладу серед екологічно свідомих гостей.

2. Ресторан "Urban Space 100" в Івано-Франківську є прикладом соціального підприємництва та сталого розвитку:

- соціальна відповідальність: 100% прибутку ресторану спрямовується на підтримку міських проектів та ініціатив;
- екологічні практики: використання екологічно чистих продуктів, мінімізація відходів, підтримка місцевих постачальників.

Такий підхід сприяє розвитку громади та популяризації сталих практик у сфері гостинності.

3. Готель "Radisson Blu" у Києві впроваджує програму "Responsible Business", яка включає:

- екологічні ініціативи: зменшення споживання енергії та води, використання екологічно чистих матеріалів;
- соціальні проекти: підтримка місцевих громад, участь у благодійних акціях.

Зазначені заходи підвищують репутацію готелю та приваблює гостей, які цінують відповідальний підхід до бізнесу.

4. Еко-готель "Friend House" у Карпатах побудований з використанням екологічно чистих матеріалів та пропонує гостям:

- енергоефективні рішення: використання сонячних панелей, систем збереження тепла;
- еко-туризм: організація турів та заходів, спрямованих на збереження природи та ознайомлення з місцевою культурою.

Таким чином, "Friend House" поєднує комфортний відпочинок з екологічною свідомістю для своїх відвідувачів та гостей Карпат (екологічними турами можуть скористатись не тільки

5. Готель "11 Mirrors" у Києві приділяє особливу увагу екологічним аспектам:

- енергоефективність: використання сучасних систем освітлення та клімат-контролю для зниження енергоспоживання;
- відмова від пластику: мінімізація використання одноразового пластику, заміна його на екологічно чисті матеріали;
- підтримка місцевих виробників: співпраця з локальними постачальниками для забезпечення гостей якісними продуктами та послугами.

6. Ресторан "Green Garden" у Львові – також впроваджує екологічний підхід до організації власної діяльності:

- використання органічних продуктів: страви готуються з органічних інгредієнтів, вирощених без використання пестицидів та хімічних добрив;
- сортування відходів: впроваджена система роздільного збору та переробки відходів.
- енергоефективність: використання енергозберігаючих технологій у процесах приготування їжі та обслуговування клієнтів.

7. Готель "Carpathian Eco Resort" у Закарпатті. Заклад розташований у мальовничому куточку Карпат, цей готель дотримується принципів сталого туризму:

- екологічне будівництво: використання природних матеріалів при будівництві та оздобленні приміщень;

- відновлювані джерела енергії: використання сонячних панелей та інших відновлюваних джерел енергії для забезпечення потреб готелю;

- еко-тури: організація екскурсій та активностей, спрямованих на ознайомлення гостей з місцевою природою та культурою з мінімальним впливом на довкілля.

8. Готель "City Park Hotel" у Києві – спроектований із використанням натуральних та вторинно перероблених матеріалів. Серед екологічних рішень, які також запроваджено:

- використання змішувачів з низьким рівнем тиску води та сантехніки з подвійним режимом зливу, що сприяє економії води;

- світлодіодне освітлення у всіх приміщеннях та встановлення регуляторів ступеня освітлення для зниження енергоспоживання.

Ці заходи допомагають зменшити екологічний вплив готелю та підвищують його енергоефективність.

9. Готель "Cubby" у Львові активно впроваджує принципи "нуль відходів" та сталого розвитку:

- зменшення використання води через повторне використання рушників та встановлення водозберігаючої сантехніки;

- енергозбереження завдяки використанню світлодіодного освітлення та систем контролю енергоспоживання;

- підтримка місцевих виробників: близько 80-90% їжі постачається з львівського регіону;

- відмова від пластику: використання багаторазових або біорозкладних матеріалів замість одноразового пластику;

Ці ініціативи сприяють зменшенню екологічного сліду та підтримують місцеву економіку.

10. Готельно-ресторанний комплекс "Avalon Palace" у Тернополі працює над впровадженням елементів сталого розвитку, зокрема:

- енергоефективність: використання енергозберігаючих технологій та обладнання;

- управління відходами: сортування та переробка відходів, зменшення використання пластику;

- соціальна відповідальність: підтримка місцевих громад та участь у соціальних проектах.

Запроваджені заходи сприяють зменшенню екологічного впливу та підвищують конкурентоспроможність комплексу.

Впровадження таких практик не лише знижує негативний вплив на довкілля, але й підвищує привабливість закладів серед гостей, які цінують екологічну та соціальну відповідальність.

Варто зазначити, що впровадження сталих практик у сфері гостинності в Україні ще перебуває на початковому етапі. Однак, зростаючий інтерес до екологічної та соціальної відповідальності серед споживачів стимулює заклади до розробки та реалізації відповідних ініціатив.

Сталий розвиток індустрії гостинності в Україні стикається з низкою викликів, що обумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Однією з головних загроз є політична нестабільність, зокрема військові дії, що призводять до руйнування туристичної інфраструктури, скорочення обсягів інвестицій та зниження рівня відвідуваності країни міжнародними туристами. Нестача державних програм підтримки, відсутність податкових стимулів та обмежений доступ до довгострокового фінансування також перешкоджають розвитку екологічно орієнтованого бізнесу в цій сфері [32].

Значною проблемою залишається низька екологічна свідомість як власників бізнесу, так і споживачів послуг. Попри глобальні тенденції, в Україні лише незначний відсоток закладів гостинності впроваджує енергозберігаючі технології, системи управління відходами та концепції відповідального споживання ресурсів. Водночас відсутність належного законодавчого регулювання та ефективних механізмів контролю ускладнює впровадження міжнародних екологічних стандартів у галузі [38].

Економічні фактори також відіграють ключову роль у стримуванні сталого розвитку. Інфляційні процеси, девальвація національної валюти та

нестабільність фінансової системи знижують купівельну спроможність населення, що впливає на рівень внутрішнього туризму та доходи підприємств сфери гостинності. Крім того, зростання вартості комунальних послуг, особливо електроенергії та водопостачання, змушує підприємства скорочувати витрати, що часто здійснюється за рахунок відмови від екологічних ініціатив.

До загроз можна також віднести негативний вплив глобальних кліматичних змін, що спричиняють екстремальні погодні явища, зміну сезонності туризму та необхідність адаптації туристичних локацій та закладів гостинності до нових екологічних умов. Це, своєю чергою, вимагає додаткових інвестицій у розвиток інфраструктури та підвищення рівня її стійкості до природних катаклізмів.

Окремої уваги заслуговує кадрова проблема в індустрії гостинності, яка загострилася внаслідок еміграції кваліфікованих працівників та скорочення освітніх програм, орієнтованих на сталий розвиток. Брак професійних кадрів, які володіють знаннями та навичками впровадження екологічно відповідальних рішень, є серйозним стримуючим фактором для переходу до стійких бізнес-моделей.

З огляду на зазначене, для забезпечення сталого розвитку сфери гостинності в Україні необхідно розробити комплексні державні програми підтримки, спрямовані на стимулювання екологічних ініціатив, залучення міжнародних інвестицій, удосконалення законодавчої бази та підвищення рівня екологічної освіти серед представників бізнесу та споживачів. Лише комплексний підхід дозволить мінімізувати сучасні загрози та створити умови для довгострокового розвитку галузі відповідно до принципів сталого розвитку.

2.3. Досвід сталого розвитку закладів гостинності України (на прикладі еко-готелю «Оселя»)

«Оселя Еко-готель Київ» [9] – це приватне підприємство (далі ПП «Оселя Еко-готель Київ»), яке розташоване у м. Київ за 7 кілометрів від самого центру міста. Юридична адреса підприємства та фактичне місце розташування: Київ 03138, «Оселя Еко-готель Київ», вул. Каменярів, 11. Рік заснування готелю – 2019.

ПП «Оселя Еко-готель Київ» - це невеликий готельний комплекс, що дії не підставі статуту, відповідно до якого може надавати наступний спектр послуг:

- надання послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність;
- діяльність посередників у торгівлі текстильними виробами, одягом, хутром, взуттям і шкіряними виробами;
- діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами;
- діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту;
- надання послуг таксі;
- надання послуг перевезення речей (переїзду);
- складське господарство;
- поштова кур'єрська діяльність;
- видання довідників і каталогів;
- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;
- спеціалізована діяльність із дизайну;
- надання послуг перекладу;
- надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;
- надання в оренду вантажних автомобілів;
- діяльність із прибирання;
- організування конгресів і торговельних виставок;

- ремонт взуття та шкіряних виробів;
- прання та хімічне чищення текстильних і хутряних виробів;
- надання послуг перукарнями та салонами краси;
- виробництво робочого одягу;
- оздоблення текстильних виробів;
- виробництво інших текстильних виробів технічного та промислового призначення;
- тимчасове розміщення;
- діяльність у сфері права;
- діяльність у сфері провального електрозв'язку;
- інша діяльність у сфері електрозв'язку;
- розповсюдження кіно- та відеофільмів, телевізійних програм;
- демонстрація кінофільмів;
- допоміжне обслуговування наземного транспорту;
- інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;
- інший пасажирський наземний транспорт;
- діяльність спортивних клубів;
- діяльність фітнес-центрів;
- інша діяльність у сфері спорту;
- організування інших видів відпочинку та розваг;
- діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг.

У статуті зазначено повний перелік можливих напрямків діяльності підприємства. Серед тих послуг, на які орієнтується ПП «Оселя Еко-готель Київ» варто виділити послуг розміщення, харчування, конференц-послуги для корпоративних клієнтів.

За свідченнями власників місце та будівлі, де розташоване підприємство, маю давню історію. Це родинний заклад, історія якого сягає 200-річної давнини. Сам готельний комплекс функціонує тільки 5 років.

Заклад має свій фірмовий стиль та власний логотип (рис. 2.1).



Рис. 2.1. Логотип ПП «Оселя Еко-готель Київ»

Джерело: [9]

Враховуючи той факт, що готель є родинною справою, то і штат співробітників є невеликим та налічує до десятка осіб (рис. 2.2_.

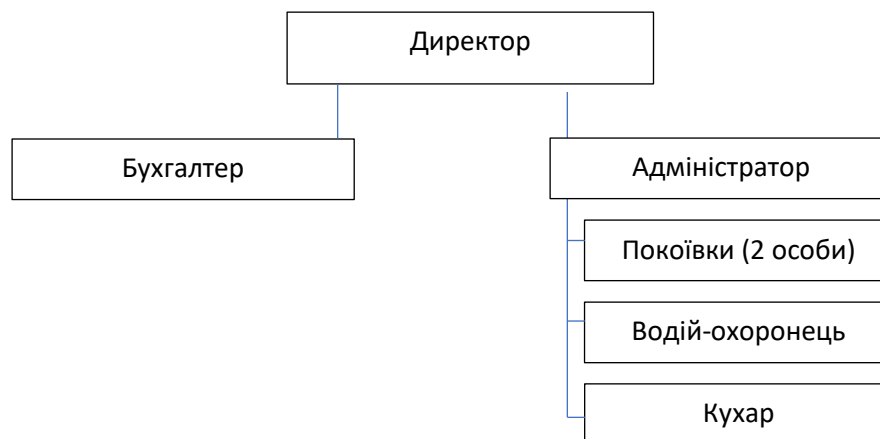


Рис. 2.2. Організаційна структура ПП «Оселя Еко-готель Київ»

Джерело: складено автором відповідно до штатного розкладу підприємства

За схемою організаційної структури, представленої на рис. 2.2 можна зазначити вона є лінійною (найпростішою серед усіх наявних). Це обумовлено саме невеличкими розмірами готельного комплексу.

Розглянемо більш детально обов'язки кожної посадової особи.

Директор здійснює керівництво виробничо-господарською діяльністю готелю згідно з чинним законодавством. Він організовує роботу і взаємодію всіх співробітників для приймання та обслуговування громадян, які прибули для тимчасового проживання у готелі. Контролює вчасність і правильність розрахунку з громадянами за проживання, послуги і бронювання номерів (місць) за цінами і тарифами, які встановлено у готелі. Директор також організовує і

контролює вчасність і якість підготовки номерів (місць), прибирання адміністративних і підсобних приміщень, місць загального користування і прибудинкової території. Забезпечує технічне оснащення готелю, умеблювання, наявність інвентарю, матеріалів, форменого одягу для працівників згідно з класифікаційною категорією. Організовує систематичну перевірку наявності, справності обладнання усіх приміщень готелю, вживає заходів щодо усунення виявлених несправностей і некомплектності. Здійснює контроль за економним витрачанням матеріалів та енергетичних ресурсів. Організовує розроблення поточних та перспективних планів розвитку та вдосконалення матеріально-технічної бази готелю, контролює їх виконання. Крім того директор готельного комплексу забезпечує рентабельну фінансово-господарську діяльність готелю, своєчасне подання у відповідні державні органи обліково-звітних документів та обов'язкові платежі і збори. Організовує оперативний контроль стану охорони праці та протипожежного захисту. Забезпечує підбір, розстановку та навчання кадрів, контролює виконання працівниками посадових зобов'язань.

Бухгалтер здійснює аналіз фінансово-господарської діяльності, організовує складання бухгалтерських звітів згідно нормативних документів, несе відповідальність за дотримання фінансової і договірної дисципліни, організовує складання бізнес-планів, фінансово-господарських планів та кошториси згідно встановленої форми, несе відповідальність за своєчасне складання звітів, балансів і рахунків, прибутків і збитків, виконує роботу з обліку, введення в експлуатацію і списання матеріальних цінностей і обліку коштів у встановленому порядку, несе відповідальність за дотримання ціноутворення і визначення тарифів, здійснює облік надходження і вибуття виробничих запасів відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, організовує роботу з отримання ліцензій та ін.

Адміністратор готелю – перший, з ким зустрічається відвідувач, тому на ньому лежить відповідальність за створення позитивного першого враження. Чим займається адміністратор готелю? В його обов'язки входить координування роботи готелю. Він відповідає за злагодженість дій персоналу і дає вказівки

співробітникам, консультує постояльців готелю, розселяє їх, знайомить з правилами проживання, видає і забирає ключі від номерів, відповідає за кореспонденцію. Адміністратор надає за пред'явленням паспорта або іншого документа, що засвідчує особу, номери і місця прибулим до готелю. Здійснює розрахунок за проживання та надання послуг. Наглядає за своєчасністю оплати за проживання у готелі та за послуги, не допускаючи заборгованості. Забезпечує правильне використання номерів і місць, наглядає за своєчасною їх підготовкою для заселення та узгоджує термін проживання. Також адміністратор веде облік осіб, що проживають у готелі, здійснює контроль за звільненням номерів і місць, складає відомості про завантаженість готелю за поточну добу, оформлює переведення осіб, що проживають у готелі, з одного номера в інший за їх проханням; забезпечує виконання правил користування і внутрішнього розпорядку у готелі. Адміністратор вживає заходів щодо розв'язання конфліктів, які виникають між особами, які проживають у готелі, та обслуговуючим персоналом. Приймає заявки на бронювання місць. Крім того він передає адресатам кореспонденцію, яка надходить у готель; веде облік речей, забутих особами, що проживали у готелі, та відвідувачами, вживає заходів щодо їх збереження і повернення. Адміністратор складає акти про пошкоджені або знищені особами, які проживають у готелі, матеріальні цінності готелю, стягує з винних за збитки у порядку, встановленому чинним законодавством; наглядає за додержанням чистоти в готелі, своєчасністю та якістю прибирання номерів, справністю електромережі, ліфтів, водопроводу та іншого обладнання готелю. В решті решт, адміністратор керує роботою персоналу, який займається прийманням, розміщенням та обслуговуванням осіб, які проживають у готелі, здійснює контроль за виконанням підлеглими їх посадових інструкцій.

Покоївка зустрічає і розміщує гостей, здійснює прибирання номерів, змінює постільну білизну, прибирає ліжка, стежить за роботою холодильників, радіоапаратури, приймає замовлення від мешканців на побутові послуги, стежить за тим, щоб клієнти при виїзді не загубили свої речі і не брали речей готелю, спілкується з клієнтами на високому культурному рівні, виконує свою

роботу без шуму, охайно та швидко. Одним з очікуваних результатів роботи покоївки повинно стати створення комфортних умов проживання клієнтів готельного закладу, аби вони почували себе як вдома.

Водій-охоронець слідкує за підтримуванням спокою та безпеки в готелі; вони навчені спеціально для того, аби захистити персонал, гостей та матеріальні цінності, охорона прилеглої території, забезпечення безпеки заходів, що проводяться в готелі, надання допомоги персоналу готелю в позаштатних ситуаціях, припинення протиправних дій та інформування про них поліції. Головний нюанс охорони готелів - відпочивальники не повинні відчувати труднощів від роботи охорони, в той же час, вони повинні бути впевненими в безпеці їхнього перебування в готелі. Охорона не повинна додавати дискомфорту в їхнє життя, не може бути нав'язливою, в той же час, співробітник безпеки не повинні допускати протиправних дій і все тримати під контролем.

Кухар – фахівець, що відповідає за підготовку сніданків та виконує індивідуальні замовлення страв клієнтів готелю. За необхідності організації бенкету залучається стороння кейтерингова організація. Готель пропонує страви української кухні в класичній та сучасні інтерпретації, але за бажанням можна замовити інші страви.

Персонал готелю прагне, щоб клієнти пізнали Київ, яким знаємо його самі. Щоб кожен гость відчув атмосферу його вуличок, кавярень та незвичних місць. За бажанням готові не просто розказати, відмаркувати на карті та дати поради - співробітники готові прогулятись з гостями містом, щоб вони побачили його таким, яким він і є насправді. Іншими словами, за бажанням клієнтам можуть запропонувати послуги гіда.

Готель має власний сайт (рис. 2.3).

Сайт готелю презентує увесь перелік послуг та представляє інформацію щодо цінової політики, що прийнята на підприємстві у поточний момент



Рис. 2.3. Інтерфейс головної веб сторінки сайту ПП «Оселя Еко-готель Київ»

Джерело: [9]

Еко-готель «Оселя» — це затишний готель у Києві. Готель поєднує комфортні умови проживання з екологічними практиками, створюючи унікальну атмосферу для гостей. «Оселя» знаходиться в приватному секторі, неподалік від історичних пам'яток та ділової частини міста. Це забезпечує гостям легкий доступ до основних визначних місць столиці, зберігаючи при цьому спокій та затишок заміського відпочинку.

Готель дбає про екологію, впроваджуючи принципи «Зменшення-Повторне використання-Переробка». У своїй діяльності «Оселя» керується стандартами Green Global Standard. Продукти для харчування гостей вирощуються самостійно або закуповуються у місцевих фермерів, що гарантує їхню свіжість та натуральність.

Цінова політика послуг готелю представлена у табл. 2.4 та 2.5. Програма лояльності по стандартному тарифу: знижка 5% - з другого поселення гостя. 10% - після 5 бронювань в готелі. 15% - найбільша знижка, надається після 10 бронювань гостя. Ціни на проживання вказані без врахування туристичного збору який становить 18.89 грн. для громадян України та 47.23 грн для іноземних громадян на одну добу за одну особу.

Таблиця 2.4

Ціни на розміщення (стандартний тариф)

Назва кімнати	Одномісне поселення. Ціна (в грн.)	Двомісне поселення. Ціна (в грн.)	Трьохмісне поселення. Ціна (в грн.)	Чотирьохмісне поселення. Ціна (в грн.)
Номер «Світ у долоньці», одномісний класичний зі сніданком	1905	2462	-	-
Номер «Хмари Магеллана», двомісний класичний зі сніданком	2226	2496	3058	-
Номер «В горіховій шкаралупці» двомісний класичний зі сніданком	2226	2496	3058	-
Номер «За міфом про Сонце» двомісний покращений з терасою зі сніданком	2498	2796	3354	-
Номер «Спогад про Італію» двомісний напівлюкс зі сніданком	2653	2986	3504	-
Номер «Танець медової бджілки» двомісний напівлюкс зі сніданком	2653	2986	3504	3798
Номер «Небо на хмарах» двомісний де люкс зі сніданком	2950	3244	3802	4096

Джерело: [9]

Таблиця 2.5

Тарифи, що не повертаються (сплачується в момент бронювання без права на повернення у разі відмови від поселення)

Назва кімнати	Одномісне поселення. Ціна (в грн.)	Двомісне поселення. Ціна (в грн.)	Трьохмісне поселення. Ціна (в грн.)	Чотирьохмісне поселення. Ціна (в грн.)
Номер «Світ у долоньці», одномісний класичний зі сніданком	1619	2177	-	-
Номер «Хмари Магеллана», двомісний класичний зі сніданком	1852	2165	2683	-
Номер «В горіховій шкаралупці» двомісний класичний зі сніданком	1852	2165	2683	-
Номер «За міфом про Сонце» двомісний покращений з терасою зі сніданком	2083	2377	2935	-
Номер «Спогад про Італію» двомісний напівлюкс зі сніданком	2210	2504	3062	-
Номер «Танець медової бджілки» двомісний напівлюкс зі сніданком	2210	2504	3062	3356
Номер «Небо на хмарах» двомісний де люкс зі сніданком	2464	2758	3316	3610

Джерело: [9]

«Оселя» пропонує номери, які відповідають рівню 4-зіркового готелю. На всій території доступний безлімітний Wi-Fi, а також є власна парковка для гостей. Особливістю готелю є власний сад з зонами для відпочинку, де в теплу пору року можна відпочити на шезлонгах та скуштувати фрукти прямо з саду.

Готель надає можливість проведення різноманітних заходів, включаючи весільні церемонії. Виїзна церемонія на природі дозволяє створити унікальну та казкову атмосферу для свята. Організацію весілля можна довірити професіоналам або здійснити самостійно, отримуючи задоволення від процесу планування.

Фінансово-економічних показників готелю «Оселя» за 2022-2024 роки представлено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Фінансово-економічних показників готелю «Оселя»

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Дохід від номерного фонду, млн грн	7,5	8,2	9,0
Дохід від додаткових послуг, млн грн	1,8	2,3	2,8
Сукупний дохід готелю, млн грн	9,3	10,5	11,8
Операційні витрати, млн грн	6,1	6,7	7,3
Чистий прибуток, млн грн	3,2	3,8	4,5
Рентабельність бізнесу, %	34%	36%	38%
Середній рівень завантаженості, %	75%	78%	82%
Середня ціна за номер на добу (ADR), грн	1 400	1 500	1 600
Дохід на доступний номер (RevPAR), грн	1 050	1 170	1 310
Середній дохід на клієнта, грн	2 000	2 300	2 500
Кількість номерів	7	7	7
Інвестиції в розвиток, млн грн	0,8	1,2	3,0

Джерело: [9]

Аналіз динаміки показників говорить про наступне:

1. Стабільне зростання доходів: У 2023 році дохід зріс на 12,9% порівняно з 2022-м, а в 2024 році прогнозується подальше зростання.
2. Збільшення завантаженості: У 2024 році очікується, що середня завантаженість зросте до 82%.
3. Зростання цін на послуги: збільшується щороку, що вказує на успішне позиціонування готелю.

Аналіз відгуків відвідувачів еко-готелю «Оселя» в Києві свідчить про високий рівень задоволеності гостей. Багато відвідувачів відзначають привітний персонал, чистоту номерів та затишну атмосферу готелю. Розташування в тихій зеленій зоні міста забезпечує спокійний відпочинок, що особливо цінується гостями. Сніданки отримують позитивні відгуки за якість та різноманітність

страв. Додаткові послуги, такі як можливість погодинного бронювання та трансфер, також отримують схвальні відгуки. Загалом, готель «Оселя» рекомендується як чудове місце для комфортного перебування в Києві [25].

Позитивні аспекти, відзначені гостями:

- багато відвідувачів підкреслюють привітність і професіоналізм співробітників готелю;
- гості відзначають високий рівень чистоти та затишку в номерах;
- готель розташований у тихому районі Києва, що забезпечує спокійний відпочинок;
- якість та різноманітність сніданків отримують позитивні відгуки. Гості цінують домашні продукти та свіжі фрукти з власного саду готелю.

Хоча більшість відгуків є позитивними, деякі гості відзначають високі ціни на проживання. Однак, загальна оцінка готелю залишається високою, що свідчить про відповідність ціни та якості послуг.

Загалом, еко-готель «Оселя» отримує схвальні відгуки за привітний персонал, чистоту, комфорт та затишну атмосферу, що робить його привабливим місцем для відпочинку в Києві.

Готель «Оселя» має стійкі конкурентні переваги, зокрема екологічний підхід та високу якість сервісу. Для розвитку необхідно працювати над збільшенням номерного фонду, розширенням спектра послуг і впровадженням активного маркетингу.

Готель «Оселя» є еко-готелем, розташованим у приватному секторі Києва, неподалік від історичних пам'яток та ділового центру міста. Він пропонує номери, які відповідають рівню 4 зірок, безлімітний Wi-Fi на всій території та власну парковку. Особливістю готелю є власний сад із зонами для відпочинку, де гості можуть насолоджуватися природою.

За даними Booking.com, готель «Оселя» має оцінку 9,3/10 на основі 40 відгуків гостей. Гості відзначають привітний персонал, затишну атмосферу та зручне розташування в тихому районі Києва.

Основні конкуренти готелю «Оселя» в Києві:

1. Готель «11 Mirrors» [44]: п'ятизірковий бутик-готель у центрі Києва, відомий сучасним дизайном та високим рівнем обслуговування.
2. Готель «Opera» [28]: п'ятизірковий готель, розташований поблизу оперного театру, поєднує розкішний інтер'єр та широкий спектр послуг.
3. Готель «Podol Plaza» [29]: чотиризірковий готель у історичному районі Поділ, пропонує класичний дизайн номерів та близькість до культурних пам'яток.
4. Готель «CITYHOTEL» [43]: сучасний чотиризірковий готель у діловому центрі Києва, відомий комфортними номерами та панорамним рестораном.

Детальна порівняльна таблиця діяльності готелю «Оселя» та його основних конкурентів у Києві представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Порівняльна характеристика діяльності готелю «Оселя» та його конкурентів

Параметр	Оселя	11 Mirrors	Opera Hotel	Podol Plaza	CITYHOTEL
1	2	3	4	5	6
Категорія	4-зірковий еко-готель	5-зірковий бутик-готель	5-зірковий готель	4-зірковий готель	4-зірковий бізнес-готель
Концепція	Екологічність, затишок, природа	Сучасний люкс	Класична розкіш	Історичний стиль	Мінімалізм, бізнес-клас
Локація	Тихий район, близько до центру	Центр міста	Біля Оперного театру	Історичний Поділ	Діловий центр
Кількість номерів	7	49	140	57	124
Середня завантаженість, %	78%	85%	80%	75%	82%
Середня ціна за номер, грн	2400	7 500	5 000	3 000	3 500
Дохід на доступний номер (RevPAR), грн	1 170	6 375	4 000	2 250	2 870
Додаткові послуги	Велопрокат, сад, екотури, трансфер	Ресторан, бар, СПА, персональний водій	СПА, конференц-зал, ресторан	Банкети, конференц-зал	Фітнес-зал, конференц-зал, панорамний ресторан

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6
Цільова аудиторія	Туристи, сім'ї, еко-мандрівники	Бізнес-клієнти, VIP	Бізнес-клієнти, туристи	Туристи, ділові гості	Бізнес-туристи, корпоративні клієнти
Оцінка на Booking.com	9,3	9,5	9,1	8,7	9,0
Основні переваги	Екологічний підхід, спокійна атмосфера, унікальний сервіс	Розкіш, сучасний стиль, преміум-сервіс	Класичний стиль, висока якість обслуговування	Затишок, автентичність	Вигідне розташування, сучасний дизайн
Основні недоліки	Мала кількість номерів, залежність від сезонності	Висока ціна	Високі ціни, конкуренція з іншими 5-зірковими готелями	Не завжди висока якість сервісу	Може бути шумно через розташування

Джерело: сформовано автором [9, 28, 29, 43, 44]

Додаткові параметри для порівняння:

1. Розташування: «Оселя» знаходиться в тихому приватному секторі, що забезпечує спокійний відпочинок, тоді як деякі конкуренти розташовані в більш жвавих центральних районах.
2. Концепція: «Оселя» позиціонує себе як еко-готель, акцентуючи увагу на екологічності та використанні натуральних матеріалів, що може привабити гостей, які цінують екологічний підхід.
3. Рівень обслуговування: за відгуками гостей, «Оселя» відзначається привітним персоналом та затишною атмосферою, що створює відчуття домашнього комфорту.
4. Цінова політика: у порівнянні з п'ятизірковими готелями, такими як «11 Mirrors» та «Opera», «Оселя» може пропонувати більш доступні ціни, зберігаючи високий рівень сервісу.

За даними таблиці можна зробити наступні висновки:

- «Оселя» відрізняється від конкурентів завдяки своїй екологічній концепції, унікальному сервісу та спокійній атмосфері;
- водночас, готель має менше номерів, що обмежує можливості для масштабування бізнесу;
- для підвищення конкурентоспроможності готелю варто розширювати спектр додаткових послуг (наприклад, СПА-зону), залучати бізнес-клієнтів і розвивати маркетинг через екологічний бренд.

Огляд та аналіз діяльності готелю дозволяє провести SWOT-аналіз, представлений у табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

SWOT-аналіз діяльності готелю «Оселя»

Фактор	Опис
Сильні сторони	- Унікальна концепція еко-готелю (екологічний підхід, натуральні матеріали, зелена територія). - Висока якість сервісу та персоналізоване обслуговування. - Вигідне розташування: спокійний район, близькість до центру Києва. - Позитивні відгуки гостей, високий рейтинг на платформах для бронювання. - Наявність додаткових послуг (велопрокат, трансфер, організація подій).
Слабкі сторони	- Невелика кількість номерів (обмежені можливості для масштабування). - Вища ціна за проживання порівняно з деякими конкурентами. - Залежність від сезонності (взимку можливе зниження попиту).
Можливості	- Розширення номерного фонду та створення нових зон відпочинку (SPA, конференц-зал). - Популяризація екологічного туризму, що може залучити більше гостей. - Розвиток партнерських програм із туристичними агентствами та бізнес-клієнтами. - Використання цифрового маркетингу для залучення нових клієнтів.
Загрози	- Конкуренція з боку мережевих готелів та нових готельних проєктів. - Економічна нестабільність, що може вплинути на купівельну спроможність клієнтів. - Можливі зміни у законодавстві або регулюваннях у сфері готельного бізнесу. - Форс-мажорні обставини (епідемії, військові ризики, зростання тарифів на комунальні послуги).

Джерело: складено автором на основі [9, 28, 29, 43, 44]

Готель «Оселя» займає унікальну нішу на київському ринку готельних послуг завдяки своїй екологічній концепції, затишній атмосфері та високій оцінці гостей. Його конкурентні переваги включають спокійне розташування, екологічний підхід та індивідуальний підхід до кожного гостя. Однак, для

подальшого зміцнення позицій на ринку, готелю варто враховувати активність конкурентів та продовжувати вдосконалювати свої послуги.

Висновки до розділу 2.

Світові тенденції сталого розвитку індустрії гостинності свідчать про активне впровадження інноваційних технологій, спрямованих на зменшення екологічного впливу та підвищення економічної ефективності. Серед ключових напрямків можна виділити енергоефективність, раціональне водокористування, цифровізацію процесів та управління відходами. Міжнародний досвід, зокрема приклади готелів "Six Senses" та "Svart", а також ресторанів "Nolla" і "Silo", демонструє успішне застосування принципів нульових відходів, циркулярної економіки та енергетичної автономності. Ці приклади підтверджують, що сталий розвиток не лише зменшує негативний вплив на довкілля, а й створює додаткові конкурентні переваги, залучаючи екосвідомих туристів.

В Україні індустрія гостинності також починає адаптувати принципи сталого розвитку, проте стикається з низкою викликів. До основних проблем належать низька екологічна свідомість бізнесу та споживачів, відсутність чітких державних стандартів і стимулів, застаріла інфраструктура та високе енергоспоживання. Незважаючи на це, окремі заклади, такі як готель "Radisson Blu" у Києві, "Nobilis" у Львові та еко-готель "Оселя", вже впроваджують сталі практики, зокрема енергозбереження, сортування відходів і підтримку локальних виробників. Це свідчить про поступовий, але помітний рух у напрямку екологічної відповідальності.

Детальний аналіз діяльності еко-готелю "Оселя" підтверджує ефективність сталого підходу. Готель поєднує комфортні умови проживання з екологічними рішеннями, такими як використання локальних продуктів, енергоефективні технології та мінімізація відходів. Фінансові показники готелю, зокрема стабільне зростання доходів і рівня завантаженості, свідчать про те, що сталий розвиток може бути економічно вигідним. Однак готель має й певні слабкі

сторони, зокрема обмежений номерний фонд і залежність від сезонності, що вказує на необхідність подальшого розвитку та диверсифікації послуг.

Перспективи сталого розвитку індустрії гостинності в Україні пов'язані з подоланням існуючих викликів. Для цього необхідно активізувати державну підтримку, включаючи створення стимулів для бізнесу та розробку чіткої законодавчої бази. Важливим кроком є розвиток інфраструктури та залучення інвестицій у "зелені" проекти. Крім того, підвищення екологічної свідомості серед бізнесу та споживачів дозволить створити попит на сталі послуги. Досвід таких закладів, як "Оселя", показує, що сталий розвиток не лише покращує екологічні показники, а й підвищує конкурентоспроможність бізнесу.

Таким чином, сталий розвиток індустрії гостинності в Україні перебуває на початковому етапі, але має значний потенціал. Впровадження міжнародних практик, підтримка еко-ініціатив та інноваційні рішення дозволять українським закладам не лише зменшити вплив на довкілля, а й підвищити свою привабливість для туристів, що є ключовим фактором для довгострокового успіху в умовах глобальної конкуренції.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ.

3.1. Соціальна відповідальність через імпакт-інвестиції закладів гостинності.

Індустрія гостинності відіграє важливу роль у світовій економіці, сприяючи створенню робочих місць, економічному зростанню та культурному обміну. Індустрія гостинності включає готелі, курорти, ресторани та туристичні послуги. Водночас індустрія гостинності стикається з сучасними викликами, такими як вплив на навколишнє середовище, соціальна нерівність та потреба у сталих практиках.

Для вирішення цих проблем часто використовують імпакт-інвестиції. Вони спрямовують кошти в компанії, які досягають як цілей отримання прибутку, так і цілей соціальної відповідальності. Імпакт-інвестування - це підхід, який має на меті сприяти досягненню вимірюваного позитивного соціального та екологічного впливу (що призводить до значних позитивних змін).

Л. Відяваті вважає, що імпакт-інвестування передбачає інтеграцію цілей сталого розвитку в інвестиційну діяльність та їх використання поширюється на корпоративний сектор, а на думку Ф. Бонічі та П. Раджа, використання імпакт-інвестицій має на меті забезпечення економічного розвитку та залучення капіталу в галузі, які тісно взаємодіють з навколишнім середовищем. Однак такий підхід передбачає не лише можливість використання отриманого капіталу для покращення якості інвестиційного середовища, а й можливість забезпечення соціального та екологічного впливу інвестиції [15].

Першочерговим пріоритетом науковці вважають використання інвестиційних коштів для розвитку суспільства. Це призводить до покращення якості макроекономічного середовища країни та наявності стратегічних цілей для подальшого розвитку навколишнього середовища: на думку Е. Могані, М. Сазерленда та А. Пранглі, сектор гостинності є якісним інструментом

розвитку туристичного ринку та навколишнього середовища. Використання інвестицій у цьому секторі тісно переплітається з впливом галузі на туристичний ринок, а також з екологічним підходом до забезпечення поширення місцевих туристичних атракцій [30].

Використання імпаکت-інвестування у сфері гостинності може підвищити корпоративну відповідальність у туристичному секторі, тому сучасні науковці наголошують на важливості дослідження розвитку та можливого застосування імпакт-інвестування у сфері гостинності.

Імпакт-інвестування відіграє важливу роль у формуванні економічного потенціалу країни. Його основними завданнями є реалізація наступних цілей сталого розвитку. Імпакт-інвестування, таким чином, стає найбільш перспективним інструментом розвитку та покращення соціально-економічного простору країни. З макроекономічної точки зору, імпакт-інвестування може здаватися менш вигідним через його незначний вплив на прибутковість сектору та обмежений потенціал у майбутньому. Однак з появою несприятливих геополітичних викликів, таких як війна в Україні та наслідки пандемії коронавірусу, необхідність розвитку імпакт-інвестування набула нового значення.

У сучасних умовах імпакт-інвестування використовується інвесторами як ефективний механізм забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Важливим завданням і стратегією держави є створення конкурентоспроможної економіки, сприяння розвитку малого, середнього та великого бізнесу, посилення корпоративної соціальної відповідальності та залучення бізнес-сектору до соціального захисту населення.

Імпакт-інвестиції - це не лише мобілізація та спрямування капіталу в інвестиційну сферу, а й зосередження на розвитку соціальних елементів, які сприяють формуванню позитивного економічного середовища та використовуються для збереження довкілля. Дивлячись на сучасні практики розвинених країн, імпакт-інвестування стає все більш популярним через

необхідність відновлення світової економіки та запобігання глобальним кризам, таким як криза, спричинена війною в Україні.

Питання російської агресії у 2022 році є викликом для багатьох країн. Адже вона спричиняє певні труднощі на сировинних ринках, посилення дефіциту нафтових ресурсів та необхідність акумулювати додаткові ресурси для фінансування бюджетних видатків. Ефективним способом забезпечення такої політики є використання інструментів, які залучають додаткові кошти в національну економіку. Негативні наслідки пандемії коронавірусу спричинили кризу на більшості туристичних ринків, а нездатність здійснювати ефективну туристичну діяльність та сприяти відновленню пов'язаної з нею інфраструктури є серйозною проблемою.

У багатьох країнах на туризм припадає понад 30 відсотків ВВП. Однак, враховуючи поступове відновлення туристичного ринку з 2021 року, ефективні інвестиції в сектор гостинності залишаються головним викликом. Ці інвестиції можуть не лише покращити якість економічного розвитку, але й відновити попередній баланс інвестиційного ринку. Одним із фундаментальних принципів сталого розвитку є задоволення потреб сьогодення без шкоди для здатності майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Це досягається шляхом збалансування економічного, соціального та екологічного розвитку. Це означає задоволення соціальних та економічних потреб нинішніх поколінь при одночасному захисті довкілля та збереженні ресурсів. Покращення якості взаємодії між цими двома елементами є основою для підвищення якості життя населення та здатності країни розвивати свої внутрішні ресурси.

Властивість створення доброго екологічного середовища є передумовою для розвитку людського капіталу, що, в свою чергу, є передумовою для економічного розвитку країни. Для забезпечення якісного довкілля необхідно скористатися низкою державних інвестиційних проектів, створити сприятливі правові механізми, спрямовані на забезпечення екологічного розвитку, залучити бізнес-сектор до корпоративної соціальної відповідальності як механізму соціального захисту населення та екологічного розвитку. Поєднання економіки

та екології є потужним інструментом сталого розвитку, оскільки спрямоване на створення довгострокових механізмів, які впливають на якість економічного середовища країни та забезпечують сталий розвиток.

Основні принципи імпаکت-інвестування проілюстровано на рис. 3.1.



Рис. 3.1. Складові імпакт-інвестування

Джерело: [37]

По-перше, практика імпакт-інвестування передбачає забезпечення встановлення та просування цілей сталого розвитку. Імпакт-інвестиції спрямовані на досягнення соціальних або екологічних результатів, які не відбулися б, якби інвестиції не були здійснені. Прикладами таких результатів є покращення охорони здоров'я, доступу до фінансових послуг, доступу до чистої води, створення робочих місць та генерування доходів у сільській місцевості та бідних районах. Окрім специфіки імпакт-інвестицій, потоки впливу можуть сприяти структурній трансформації ринків. Мобілізація капіталу для виробничої діяльності в країнах, що розвиваються, та інноваційні імпакт-інвестиції соціальних підприємств можуть мати більший вплив, примножувати місцеві доходи та сприяти створенню робочих місць, розбудовувати місцеві ринки.

Відповідно до останніх тенденцій, імпакт-інвестування варто впроваджувати і в готельно-ресторанному секторі. Це підвищить роль корпоративного сектору в соціальному захисті. Сфера гостинності - це широка категорія сфери послуг, яка включає в себе розміщення, харчування, проведення заходів, парки розваг, транспорт, круїзні лінії, туристичну торгівлю та допоміжний туризм. Його метою є надання додаткових послуг та забезпечення

комфортного перебування клієнтів у певному об'єкті. Крім того, до об'єктів загального користування належать об'єкти туристичної інфраструктури та приватні об'єкти, які надають додаткові послуги та можливості клієнтам. Використання таких об'єктів може бути корисним як для туристів, так і для населення в цілому.

Розвиток об'єктів розміщення передбачає створення спеціальних зелених зон і поліпшення екологічних умов, а також збереження культурної спадщини. Загалом, індустрія гостинності включає цілий ряд туристичних продуктів, спрямованих на задоволення естетичних потреб. До таких продуктів належать подорожі до особливих екологічних зон, природних і рекреаційних ресурсів та інших цікавих туристичних об'єктів. Покращення розвитку індустрії гостинності та імпакт-інвестиції в цей сектор допоможуть створити сприятливий імідж країни в нинішніх умовах. Крім того, оскільки багато підприємств сфери гостинності взаємодіють з іншими підприємствами корпоративного сектору, використання таких інструментів має багато переваг перед традиційними інструментами розвитку освіти та економічної активності людини.

Запроваджуючи інвестиційну політику для сфери гостинності, держава сприяє підтримці малих підприємств, які утримують ці об'єкти. Крім того, імпакт-інвестиції є дуже важливими для більшості розвинених країн. Для їх ефективного використання створюються спеціальні міжнародні донорські організації, які планують проекти з розвитку екології та підтримки якості туризму. Організації, які мають хороші туристичні ресурси, можуть подавати заявки на відповідні проекти до різних екологічних та туристичних організацій, отримувати гранти та розробляти політику для розвитку необхідної інфраструктури. Реалізація таких проектів сприяє якісному економічному розвитку і відіграє важливу роль у сучасному нестабільному середовищі [40].

До пандемії коронавірусу туризм відіграв важливу роль у формуванні економіки, створюючи можливості для розвитку сильного фінансового сектору та економічних відносин. Зараз, з огляду на негативний вплив пандемії, відновлення якості туризму до рівня 2019 року є пріоритетом. Пожвавлення

цього сектору є важливим для підтримки економіки та економічних відносин. Наприклад, для деяких країн Азії та Європейського Союзу туризм є однією з найважливіших проблем сектору, а обсяг потоків капіталу в секторі скоротився до 15% на кінець 2020 року. Однак ця проблема поступово вирішується, особливо з розвитком інструментів боротьби з пандемією за допомогою імпакт-інвестування [34].

Для держави використання цього підходу здебільшого розглядається як можливість вирішити основну проблему туризму, зміцнити бізнес-сектор та покращити стан внутрішнього середовища. Тому створення національних проектів та заохочення інвесторів вкладати кошти в цей сектор є одним з найважливіших завдань сучасного світу. Причому використання інвестиційних інструментів в першу чергу спрямоване на забезпечення якості фінансових механізмів у сфері гостинності. Однак розвиток факторів зовнішнього середовища також є важливим фактором. Таким чином, розвиток сфери гостинності є важливим фактором забезпечення та реалізації цілей сталого розвитку.

З огляду на зростання екологічних проблем та поширення таких негативних тенденцій, як глобальне потепління, скорочення площі зелених лісів та наслідки індустріалізації, сучасна світова політика вимагає покращення екологічних аспектів та можливості забезпечення їх подальшого зростання. Використання таких інструментів стало можливим завдяки поширенню та розвитку індустрії сталого розвитку. Багато підприємств, які приймають туристів, мають доступ до спеціальних туристичних ресурсів та рекреаційних об'єктів, що сприяють безпечному розвитку туризму. Саме тому інвестування в цей сектор є пріоритетним, адже він не тільки допомагає вирішувати стратегічні завдання держави, а й сприяє вирішенню внутрішніх фінансових проблем. Особливості розвитку індустрії гостинності у 2022 році в різних країнах світу проаналізовано в табл. 3.1.

Виходячи з даних табл. 3.1, можна зробити висновок, що, незважаючи на негативний вплив пандемії коронавірусу, туризм у 2022 році розвивається,

демонструючи позитивну динаміку. У цьому контексті залучення імпакт-інвестицій у сферу гостинності буде пріоритетним, оскільки вони можуть бути використані як інструмент для формулювання цілей сталого розвитку в національній стратегічній політиці та забезпечення екологічного розвитку.

Таблиця 3.1

Тенденції розвитку сектору гостинності та туристичного ринку у 2022 році

Країна	Міжнародні прибуття, млн осіб	Країна	Доходи від міжнародного туризму в індустрії гостинності, млрд дол.
Франція	91	США	215
Іспанія	86	Іспанія	82
США	81	Франція	65
Китай	54	Таїланд	62
Італія	61	Великобританія	54
Туреччина	47	Італія	51
Мексика	39	Японія	48

Джерело: [30]

Імпакт-інвестиції, як правило, використовують інвестиції в альтернативну енергетику та налагодження економічних відносин, які можуть покращити якість фінансової діяльності в найбільш неефективних секторах держави. У зв'язку з війною в Україні питання підвищення якості імпорту енергоносіїв та нафти є дуже важливим для імпакт-інвестування. Але разом з тим, питання забезпечення екологічного розвитку нікуди не зникло, тому необхідно використовувати сучасні інструменти для просування додаткових механізмів популяризації імпакт-інвестування. Наприклад, позитивний вплив матиме залучення корпоративного сектору до соціальної відповідальності та посилення їхніх брендів на «зелених» ринках. Йдеться, зокрема, про позиціонування на ринку компаній, які працюють в екологічно дружній спосіб. На нових ринках така політика сприятиме підвищенню ефективності діяльності компаній та покращенню їхнього загального іміджу [27].

Сектор гостинності є одним з основних секторів, пов'язаних з навколишнім середовищем, коли йдеться про покращення його якості. Тому дана сфера

діяльності відіграє важливу роль в управлінні та моніторингу якості рекреаційних та зелених ресурсів. У сучасному контексті ця практика є важливою і стала пріоритетною у більшості розвинених країн. Наприклад, вона вже існує в Південній Африці, Німеччині та Франції.

Загалом світова практика імпаکت-інвестування набуває поширення після пандемії коронавірусу у 2021 році. Крім того, імпакт-інвестування стало одним із найефективніших та найдоречніших інструментів відновлення туристичної галузі та забезпечення сталого розвитку туризму. Що стосується залучення імпакт-інвестицій у сферу гостинності, то основні перспективи їх впровадження та подальший економічний ефект узагальнено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Перспективи залучення імпакт-інвестування в індустрію гостинності

Перспектива	Економічний ефект
Екологічний розвиток	Сприяння розвитку малого бізнесу, створенню регіональної економіки та зміцненню економічного потенціалу регіонів
Забезпечення цілей сталого розвитку	Покращення якості інвестиційного портфеля, сприяння позитивній динаміці прямих іноземних інвестицій
Пом'якшення наслідків Covid-19	Реінкарнація туристичної галузі після Covid-19
Зміцнення економічної інфраструктури	Покращення якості обігу капіталу, підвищення туристичної привабливості та розвиток індустрії гостинності
Створення нових робочих місць	Сприяння розвитку макроекономіки країни, посилення ролі туризму та відновлення його до стандартів 2019 року
Позитивний соціальний ефект	Розвиток соціального та економічного секторів, посилення соціальної відповідальності

Джерело: складено автором

На основі заходів, наведених у табл. 3.2, можна зробити висновок, що використання імпакт-інвестицій у сфері гостинності є важливим для забезпечення досягнення цілей сталого розвитку. Формування сталого розвитку включає зміцнення якості економічного середовища, розвиток трудових відносин та покращення екологічних умов. Це є головним пріоритетом для підвищення рівня життя населення. Стратегічна політика сучасних розвинених країн спрямована на забезпечення високого рівня життя та екологічну

привабливість країни. Охорона навколишнього середовища та практики екологічної стійкості є одними з головних пріоритетів у сучасному світі. Тому використання цих принципів для імпакт-інвестування у сфері гостинності може слугувати засобом посилення якості корпоративної соціальної відповідальності, одночасно підвищуючи якість економічного розвитку та сприяючи створенню нових товарних ринків. Посилення корпоративної соціальної відповідальності є важливим завданням і може зменшити навантаження на державні органи моніторингу та контролю, а також сприяти делегуванню аспектів екологічного менеджменту підприємствам сфери гостинності. Багато закладів розміщення працюють на основі доступу до приватних «зелених» ресурсів і можуть залучати додаткові інвестиції за допомогою національних та міжнародних донорських організацій. Таким чином, імпакт-інвестування у сфері гостинності є одним із найефективніших та найцікавіших способів забезпечити досягнення цілей сталого економічного розвитку.

3.2. Рекомендації щодо впровадження сталих практик у сфері гостинності в умовах війни в Україні

Сьогодні українська індустрія гостинності змушена працювати в умовах, які ще кілька років тому були важко уявними. Війна поставила перед готелями, ресторанами та туристичними комплексами низку складних викликів, особливо коли йдеться про впровадження принципів сталого розвитку. Ці проблеми варто розглядати комплексно, оскільки вони тісно пов'язані між собою (табл 3.3.).

Ця таблиця демонструє комплексний підхід до вирішення проблем сталого розвитку в індустрії гостинності України під час війни, де кожен виклик має конкретні пропозиції щодо подолання.

Таблиця 3.3.

Систематизація викликів та рекомендацій щодо впровадження сталих практик в індустрії гостинності України в умовах війни

Категорія 1	Основні виклики 2	Рекомендації 3	Практичні заходи 4
Енергетика	Відключення електроенергії, високі ціни на паливо, складність імпорту обладнання	Впровадження альтернативних джерел енергії	- Встановлення сонячних панелей (10-15 кВт) - Використання біогазових установок - LED-освітлення та розумні системи клімат-контролю
Водопостачання	Обмежений доступ до якісної води, збільшення витрат	Раціональне використання водних ресурсів	- Встановлення аераторів та сенсорних змішувачів - Системи збору дощової води - Повторне використання "сірої" води
Управління відходами	Відсутність централізованої системи сортування, збільшення кількості відходів	Впровадження локальних систем переробки	- Роздільний збір пластику, скла, органіки - Використання компактних компостерів - Співпраця з місцевими фермерами
Соціальна сфера	Відтік кваліфікованих кадрів, необхідність підтримки ВПО	Соціально відповідальний бізнес	- Навчання та працевлаштування ВПО - Створення соціальних підприємств - Партнерство з місцевими громадами
Безпека	Загроза обстрілів, необхідність захисту персоналу та гостей	Комплексний підхід до безпеки	- Облаштування бомбосховищ - Системи оповіщення - Резервні генератори - Психологічна підготовка персоналу
Фінанси	Обмежений доступ до інвестицій, висока інфляція, падіння доходів	Пошук альтернативних джерел фінансування	- Участь у міжнародних "зелених" програмах - Лобіювання державних пільг - Оптимізація витрат

Продовження табл. 3.3.

1	2	3	4
Правове поле	Нестабільність законодавства, ускладнена сертифікація	Адаптація до умов воєнного стану	- Моніторинг змін законодавства - Розробка внутрішніх стандартів - Участь у розробці нормативних актів
Маркетинг	Складність просування послуг, зниження туристичного потоку	Акцент на безпеці та стабільності	- Просування "зелених" ініціатив - Співпраця з міжнародними партнерами - Розробка спеціальних пропозицій
Інфраструктура	Пошкодження комунікацій, складність логістики	Відновлення та модернізація інфраструктури	- Ремонт пошкоджених об'єктів - Впровадження "розумних" технологій - Оптимізація логістичних маршрутів

Джерело: складено автором

Примітки:

1. Усі рекомендації потребують адаптації до конкретних умов роботи підприємства
2. Пріоритетність заходів визначається індивідуально для кожного регіону
3. Рекомендується поетапне впровадження з урахуванням доступних ресурсів

Однією з найбільш гострих проблем стала енергетична криза. Через регулярні відключення світла та пошкодження інфраструктури багато закладів просто не можуть дозволити собі стабільно працювати, не кажучи вже про впровадження "зелених" технологій. Сонячні панелі чи вітряки, які могли б частково вирішити цю проблему, коштують дуже дорого, а їхній імпорт ускладнений через військові обставини. Навіть якщо обладнання вдасться отримати, часто не вистачає фахівців, які могли б його правильно встановити та обслуговувати.

Брак фінансових ресурсів - ще один серйозний бар'єр. Туристичний потік у багатьох регіонах впав у рази, а інфляція знищила маржу більшості підприємств. У таких умовах інвестувати в дорогі екологічні технології можуть

собі дозволити лише одиниці. До того ж, міжнародні "зелені" фонди часто не хочуть ризикувати, вкладаючи гроші у військову зону.

Логістика перетворилася на справжній квест. Навіть якщо готель хоче перейти на екологічні матеріали або локальні продукти, часто це неможливо через розірвані ланцюги поставок. Паливо подорожчало настільки, що доставка будь-чого стала золотою. Багато місцевих виробників, з якими раніше співпрацювали заклади, або закрилися, або перепрофілювалися.

Кадрова проблема загострилася як ніколи. Частина персоналу пішла на фронт, інші виїхали за кордон. А ті, хто залишився, часто не мають необхідних знань про сучасні екологічні технології. Перепідготовка коштує грошей і часу, яких і так бракує.

Психологічний стан - окрема тема. Коли кожен день починається з новин про обстріли, складно думати про довгострокові екологічні ініціативи. Багато власників бізнесу просто борються за виживання, відкладаючи "зелені" проекти на кращі часи.

Безпека стала головним пріоритетом. Вкладати гроші в екологічні технології, коли є ризик, що все знищать наступним обстрілом - дуже ризиковано. Багато готелів вимушені витратити всі ресурси на бомбосховища та генератори, залишаючи екологічні ініціативи на потім.

Правове поле нагадує минне поле - закони змінюються, сертифікація ускладнена, а про якісь стимули для "зелених" бізнесів поки що можна лише мріяти. Конкурувати з іноземними готелями, які працюють у стабільних умовах, стає все складніше.

Інформаційний голод - ще одна проблема. Де знайти актуальні дані про найкращі практики? Як відстежувати міжнародний досвід, коли всі ресурси направлені на виживання?

Соціальний тиск додає складнощів. З одного боку - очікування від гостей, з іншого - потреба підтримувати місцевих жителів. Як знайти баланс між екологією та соціальною допомогою?

Проте, незважаючи на всі ці труднощі, багато українських закладів знаходять сили та можливості для впровадження сталого розвитку. Хтось встановлює сонячні панелі, щоб не залежати від відключень. Інші організовують сортування сміття, навіть якщо система переробки працює з перебоями. Треті підтримують місцевих виробників, допомагаючи тим самим і економіці, і екології.

Це важкий шлях, але саме зараз, у найскладніший для країни час, закладаються основи майбутньої стійкої індустрії гостинності. І кожен, хто знаходить можливість впроваджувати сталі практики в таких умовах, робить справжній подвиг

В умовах повномасштабної війни українська індустрія гостинності змушена функціонувати в екстремальних умовах, що потребує принципово нового підходу до організації бізнес-процесів. Сталий розвиток у цьому контексті перестає бути просто модним трендом, а стає життєво необхідною стратегією виживання підприємств та підтримки економіки країни.

Першочерговим напрямком має стати енергетична ефективність. В умовах регулярних відключень електроенергії готельні комплекси повинні інвестувати в альтернативні джерела енергії, зокрема сонячні панелі та біогазові установки. Досвід окремих українських готелів показує, що навіть невеликі сонячні електростанції потужністю 10-15 кВт здатні забезпечити базові потреби освітлення та роботи систем безпеки. Паралельно необхідно впроваджувати енергозберігаючі технології - від LED-освітлення до "розумних" систем клімат-контролю, що автоматично регулюють температуру в приміщеннях залежно від присутності людей [15].

Водопостачання - ще один критичний аспект. Сучасні водозберігаючі технології дозволяють зменшити споживання води на 30-40% за рахунок встановлення аераторів, сенсорних змішувачів і систем повторного використання "сірої" води. Особливої уваги заслуговує збір дощової води, яка може використовуватись для технічних потреб. В умовах воєнного стану це не просто екологічна ініціатива, а життєво необхідний захід [31].

Управління відходами в воєнний час потребує особливого підходу. Навіть за відсутності централізованої системи сортування, готелі можуть організувати роздільний збір найбільш проблемних відходів - пластику, скла та органіки. Харчові відходи можуть перероблятися на місці за допомогою компактних компостерів, а отримане добриво використовуватись для власних зелених зон або передаватись місцевим фермерам [26].

Соціальна складова сталого розвитку набуває особливого значення. Багато готелів вже зараз активно залучають до роботи внутрішньо переміщених осіб, надаючи їм не лише робочі місця, а й житло. Створення соціальних підприємств на базі готельних комплексів може стати ефективним інструментом підтримки постраждалих від війни громадян.

Безпека гостей і персоналу - ключовий пріоритет. Сучасні готелі повинні обладнувати бомбосховища, системи оповіщення та запасатися генераторами для підтримки життєво важливих систем у разі відключень електроенергії. Важливою складовою є і психологічна підготовка персоналу до роботи в умовах воєнного стану.

Маркетингова стратегія в умовах війни повинна робити акцент на безпеці, стабільності та підтримці української економіки. Міжнародним партнерам варто демонструвати, що незважаючи на складні умови, українські готелі продовжують дотримуватись високих стандартів обслуговування та принципів сталого розвитку.

Впровадження цих заходів вимагає системного підходу та державної підтримки. Створення спеціальних програм фінансування, податкові пільги для "зелених" інвестицій, спрощення процедур отримання дозвільних документів - все це може суттєво прискорити перехід індустрії гостинності на сталі рейки.

Важливо розуміти, що сталий розвиток в умовах війни - це не лише інструмент виживання бізнесу, а й важливий внесок у перемогу. Економія ресурсів, підтримка місцевих виробників, створення нових робочих місць - все це безпосередньо впливає на економічну стійкість країни в цей складний період.

3.3. Параметри сталого розвитку готельних підприємств (на прикладі ПП «Оседя»)

Сталий розвиток індустрії гостинності є одним із ключових напрямів, що визначають майбутнє готельно-ресторанного бізнесу. Сучасні готелі, ресторани та туристичні компанії все частіше орієнтуються не лише на прибуток, а й на екологічну відповідальність, соціальну справедливість та економічну стійкість. Це зумовлено як глобальними екологічними викликами, так і зміною вподобань споживачів, які все більше звертають увагу на етичність та екологічність послуг.

Одним із головних принципів сталого розвитку є відповідальне використання природних ресурсів. Готелі впроваджують енергоефективні технології, що дозволяють зменшити споживання електроенергії та води. Наприклад, багато закладів переходять на світлодіодне освітлення, встановлюють розумні системи енергоменеджменту, які автоматично вимикають електроприлади у разі відсутності гостей у номері, або використовують сонячні батареї для генерації електроенергії. Крім того, усе більшого поширення набувають системи повторного використання води, які дозволяють зменшити витрати на водопостачання та знизити навантаження на довкілля.

Ще одним важливим аспектом є зменшення кількості відходів та впровадження програм їхньої переробки. Готелі все частіше відмовляються від одноразового пластику, замінюючи його на біорозкладні або багаторазові альтернативи. Також у номерах гостей заохочують використовувати рушники та постільну білизну протягом кількох днів, щоб зменшити споживання води та мийних засобів. Окремі готелі навіть пропонують своїм клієнтам взяти участь у екологічних ініціативах, наприклад, висадці дерев або фінансуванні проєктів з очищення водойм.

Соціальна відповідальність також є важливим компонентом сталого розвитку. Готелі все більше співпрацюють із місцевими виробниками, купуючи органічні продукти, текстильні вироби та косметику. Це не лише підтримує

місцеву економіку, а й дозволяє пропонувати гостям якісніші та безпечніші товари. Крім того, сучасні готелі прагнуть створювати комфортні умови праці для персоналу, забезпечуючи гідну оплату, соціальні гарантії та можливості для професійного розвитку.

Окремо варто згадати економічний аспект сталого розвитку. Сьогодні готелі активно впроваджують стратегії диверсифікації доходів, намагаючись не обмежуватися лише наданням номерного фонду. Вони відкривають СПА-зони, конференц-зали, організовують гастрономічні та культурні заходи, пропонують програми екотуризму. Такі ініціативи не лише збільшують прибутки, а й роблять готелі більш привабливими для різних категорій клієнтів.

Серед основних тенденцій сталого розвитку можна виділити популяризацію екологічних готелів, які активно впроваджують «зелені» технології та працюють за міжнародними стандартами екологічної сертифікації (наприклад, Green Key, EarthCheck або LEED). Крім того, цифровізація суттєво впливає на розвиток індустрії, дозволяючи впроваджувати безконтактні технології бронювання та обслуговування, оптимізувати використання ресурсів та персоналізувати досвід гостей.

Розвиток екотуризму також є важливим напрямом сталого розвитку. Готелі створюють спеціальні маршрути для гостей, які дозволяють ближче познайомитися з природними ландшафтами та культурною спадщиною регіону. Популярності набирають велосипедні тури, агротуризм, відпочинок на фермах, еко-екскурсії та інші види подорожей, що мінімізують негативний вплив на довкілля.

Загалом сталий розвиток індустрії гостинності – це не просто тимчасовий тренд, а необхідність, яка дозволяє зберігати природні ресурси, підтримувати місцеві громади та забезпечувати економічну стабільність бізнесу. Готелі, які активно впроваджують екологічні та соціально відповідальні практики, не лише роблять свій внесок у збереження планети, а й отримують конкурентні переваги, залучаючи свідомих клієнтів, які цінують якість, етику та комфорт.

Готель «Оселя» позиціонує себе як екологічний готель, що відповідає принципам сталого розвитку. Нижче наведено аналіз основних параметрів сталого розвитку в його діяльності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Параметри сталого розвитку готелю «Оселя»

Параметр	Характеристика в готелі «Оселя»
Екологічна відповідальність	- Використання екологічно чистих матеріалів у будівництві та дизайні номерів. - Впровадження енергозберігаючих технологій (світлодіодне освітлення, система контролю енергоспоживання). - Використання екологічно сертифікованих засобів для прибирання. - Озеленення території.
Раціональне використання ресурсів	- Система економії води (зниження витрат у ванних кімнатах, повторне використання дощової води для поливу саду). - Використання відновлюваних джерел енергії (сонячні панелі для часткового електропостачання). - Сортування та мінімізація відходів, співпраця з компаніями з переробки.
Соціальна відповідальність	- Підтримка місцевих виробників та фермерів (закупівля органічних продуктів для сніданків). - Проведення інформаційних заходів та еко-ініціатив для гостей. - Створення комфортних умов праці та гідної оплати для співробітників.
Економічна стабільність	- Стійке зростання доходів за рахунок популярності еко-туризму. - Підвищення рівня завантаженості за рахунок унікальної концепції. - Інвестиції в розширення (будівництво нових номерів, розвиток SPA-зони).
Клієнтоорієнтованість	- Персоналізований підхід до гостей (еко-екскурсії, спеціальні пропозиції для сімей і пар). - Пропаганда екологічного стилю життя серед відвідувачів. - Високий рейтинг на сервісах бронювання завдяки унікальній атмосфері та якісному сервісу.

Джерело: складено автором

Готель «Оселя» відповідає основним принципам сталого розвитку та екологічного туризму. Він має значний потенціал для подальшого розвитку за рахунок впровадження інноваційних рішень у сфері екології та розширення послуг для клієнтів. Розглянемо більш детально кожен складову.

1. Екологічна відповідальність: готель «Оселя» прагне знизити негативний вплив на навколишнє середовище, використовуючи сучасні екологічні рішення:

- усі будівельні та оздоблювальні матеріали в готелі є екологічно чистими. Для інтер'єру використовуються натуральне дерево, камінь, бавовна та льон, що не містять шкідливих домішок;

- номери обладнані світлодіодним освітленням, що зменшує енергоспоживання; використовується система автоматичного вимкнення світла та регулювання температури у номерах; частина електроенергії забезпечується за допомогою сонячних панелей;

- прибирання здійснюється за допомогою екологічних мийних засобів, які не містять фосфатів і токсичних речовин;

- готель має власний сад, де ростуть квіти, кущі та дерева, що сприяє покращенню мікроклімату. Тут же розташовані затишні зони відпочинку для гостей.

2. Раціональне використання ресурсів. Готель впроваджує політику розумного використання води, електроенергії та інших ресурсів:

- у ванних кімнатах встановлені спеціальні змішувачі та душові насадки, які зменшують витрати води; для поливу саду використовується зібрана дощова вода;

- готель активно сортує сміття (скло, папір, пластик, органічні відходи); використані батарейки та електронні пристрої передаються на спеціальні пункти утилізації;

- у готелі відмовилися від пластикових пляшок і пакетів, замінивши їх на багаторазові скляні ємності та текстильні торбинки.

3. Соціальна відповідальність: готель «Оселя» активно підтримує місцеву громаду та сприяє розвитку екологічної культури серед гостей і співробітників:

- для приготування сніданків використовуються лише натуральні продукти від локальних фермерів; готель співпрацює з крафтовими виробниками екологічної косметики та текстилю.

- відвідувачам надаються чіткі інструкції щодо екологічної відповідальності під час перебування на території готелю та пропонуються спеціальні еко-тури до природних заповідників Київщини;

- співробітники готелю отримують гідну заробітну плату та працюють в екологічно безпечних умовах; для персоналу проводяться тренінги щодо екологічного управління та обслуговування гостей.

4. Економічна стабільність. Фінансово-економічна політика готелю спрямована на забезпечення довготривалого розвитку бізнесу:

- завдяки популярності екологічного туризму та високому рівню сервісу, готель щороку нарощує прибуток;

- готель не лише пропонує проживання, а й заробляє на додаткових послугах: організації подій, екскурсіях, велопрокаті.

5. Клієнтоорієнтованість. Готель «Оселя» створює унікальну атмосферу для своїх гостей, орієнтуючись на їхні потреби:

- кожному гостю пропонуються спеціальні рекомендації з огляду на його вподобання (наприклад, еко-маршрути Києвом); можливість персоналізованого обслуговування (сніданок у номері, трансфер, особливі умови для сімей із дітьми);

- у номерах розміщені інформаційні стенди про еко-звички; гості можуть взяти участь у висадці дерев на території готелю;

- готель має рейтинг 9,3/10 на Booking.com, що підтверджує його популярність серед відвідувачів.

Готель «Оселя» є позитивним прикладом сталого розвитку у сфері готельного бізнесу. Він поєднує екологічність, економічну стабільність та соціальну відповідальність, що робить його привабливим як для туристів, так і для інвесторів. Для подальшого розвитку готелю варто:

- продовжувати впроваджувати інноваційні екологічні технології;
- збільшувати кількість номерів та розширювати спектр послуг;
- розвивати маркетингові програми, орієнтовані на популяризацію еко-туризму.

Готель «Оселя» позиціонує себе як екологічно відповідальний заклад, проте, як і будь-який бізнес, він стикається з певними викликами у сфері сталого розвитку. Основні проблеми стосуються екологічної ефективності, фінансової стабільності та соціальної відповідальності. Для подальшого вдосконалення готелю необхідно працювати над усуненням конкретних перешкод:

1. Одна з головних перешкод для сталого розвитку готелю – висока вартість впровадження еко-технологій. Сонячні панелі, системи повторного використання води, енергоефективні прилади та екологічно чисті будівельні матеріали вимагають значних інвестицій. Для вирішення необхідно:

- залучати державні або міжнародні гранти, які підтримують розвиток екологічного бізнесу;
- співпрацювати з екологічними фондами та програмами (наприклад, Green Key, EarthCheck), що можуть частково компенсувати витрати на екологічні технології.;
- впроваджувати зміни поступово, починаючи з найефективніших рішень, які швидко окупаються (наприклад, встановлення LED-освітлення та водозберігаючих систем).

2. Готель має всього 17 номерів, що обмежує його прибутковість та можливості для масштабування. При цьому територія готелю також не дозволяє значного розширення без втрати екологічного стилю та гармонії з природним ландшафтом. Можливі заходи

- використовувати простір ефективніше та шукати нові можливості для розширення території розміщення на яких буде можливо створити економні модульні будиночки або глемпінг-зону (комфортні намети або дерев'яні будиночки з мінімальним впливом на навколишнє середовище);
- розвивати позаготельні послуги – організацію турів, екскурсій, прокат велосипедів, гастрономічні подорожі, що дозволить отримувати додатковий дохід без необхідності будівництва нових номерів.

3. Попит на послуги готелю значно змінюється залежно від сезону. Влітку завантаженість висока, а в холодну пору року кількість гостей суттєво знижується. Для вирішення проблеми варто:

- розвивати зимові пропозиції – організовувати тематичні заходи (наприклад, зимові екскурсії, SPA-програми, корпоративні події різного формату);
- запровадити спеціальні тарифи та акції для приваблення гостей у міжсезоння (наприклад, «залишайся на 3 ночі – отримай четверту безкоштовно»);
- орієнтуватися на корпоративних клієнтів, пропонуючи оренду готелю для бізнес-зустрічей, тимблдингів, навчальних заходів.

4. Попри високий рівень сервісу, готель ще не повністю використовує можливості цифрового маркетингу та автоматизації процесів. Тож варто:

- впровадити онлайн-чекін та безконтактне бронювання, що підвищить комфорт для гостей;
- використовувати big data для персоналізації пропозицій (наприклад, на основі історії відвідувань пропонувати індивідуальні знижки);
- розширити маркетингову стратегію через соціальні мережі, співпрацю з travel-блогерами, використання таргетованої реклами.

5. Наразі готель не має офіційної екологічної сертифікації (наприклад, Green Key, LEED), що могло б підвищити його репутацію серед міжнародних туристів. Варто:

- подати заявку на отримання сертифікату Green Key – це підтвердить екологічний статус готелю та допоможе залучити більше гостей, які свідомо обирають «зелені» готелі;
- впровадити більш чіткі екологічні стандарти, щоб відповідати міжнародним вимогам;
- використовувати сертифікацію як маркетинговий інструмент для залучення еко-туристів та міжнародних гостей.

Готель «Оселя» має значний потенціал для розвитку в межах концепції сталого туризму, але для цього потрібно вирішити низку проблем. Основними викликами є висока собівартість екологічних ініціатив, обмежена кількість

номерів, сезонність бізнесу, недостатня цифровізація та відсутність офіційної еко-сертифікації.

Ключові кроки для подолання проблем:

1. Шукати гранти та інвестиції для впровадження екологічних технологій.
2. Розширювати можливості готелю за рахунок глемпінгу, модульних номерів та позаготельних послуг.
3. Розробити зимові пропозиції та акції для збільшення заповнюваності у низький сезон.
4. Впроваджувати цифрові рішення для покращення маркетингу та обслуговування гостей.
5. Отримати екологічну сертифікацію та використовувати її для підвищення репутації готелю.

Якщо ці проблеми будуть вирішені, «Оселя» зможе стати ще більш успішним та привабливим для гостей, які цінують екологічний та відповідальний туризм.

Висновки до розділу 3.

У третьому розділі роботи було розглянуто перспективи впровадження сталого розвитку в індустрії гостинності України, зокрема через інструменти імпакт-інвестування, адаптацію до умов війни та аналіз реального прикладу та розробки пропозицій – еко-готелю «Оселя».

По-перше, встановлено, що імпакт-інвестування є дієвим фінансовим інструментом, що дозволяє поєднати досягнення соціальних, екологічних та економічних цілей у сфері гостинності. Цей підхід сприяє мобілізації ресурсів для покращення якості життя, збереження довкілля, розвитку туризму та формування сталого бізнес-середовища. Особливої актуальності імпакт-інвестиції набувають в умовах воєнного часу та постпандемійної реальності, коли традиційні фінансові механізми втрачають ефективність.

По-друге, проаналізовано ключові виклики та бар'єри впровадження сталих практик у сфері гостинності в умовах повномасштабної війни в Україні. Серед них – енергетична нестабільність, проблеми з логістикою, кадровий дефіцит, фінансові труднощі, правова нестабільність, а також потреба у зміцненні безпеки та психологічної стійкості персоналу. Проте запропоновані практичні рекомендації — впровадження альтернативної енергетики, сортування відходів, підтримка ВПО, розвиток локального партнерства — дозволяють поступово рухатись до стійкого функціонування галузі.

По-третє, на прикладі готелю «Оселя» продемонстровано реальні можливості інтеграції принципів сталого розвитку в діяльність малого готельного бізнесу. Готель використовує екологічно чисті технології, енергоефективні системи, підтримує місцевих виробників та дбає про комфорт працівників. Водночас виявлено певні обмеження: сезонність роботи, обмежена площа для розширення, висока вартість еко-технологій. Запропоновані кроки щодо розширення позаготельних послуг, цифровізації, отримання міжнародної еко-сертифікації створюють основу для сталого зростання.

Загалом, результати розділу підтверджують, що імплементація сталих стратегій у сферу гостинності можливе навіть в умовах кризи, а використання інноваційних інструментів, як-от імпакт-інвестування, дозволяє не лише підтримувати життєздатність підприємств, а й сприяти довгостроковому розвитку держави.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було всебічно розкрито теоретичні, методологічні та практичні аспекти сталого розвитку в індустрії гостинності, що дало змогу сформулювати ґрунтовні висновки і надати конкретні рекомендації щодо впровадження сталих підходів у діяльність підприємств готельно-ресторанного бізнесу в Україні.

1. Доведено, що сталий розвиток є глобальною концепцією, яка базується на досягненні балансу між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічною відповідальністю. Історичний розвиток цієї концепції засвідчує її трансформацію з природоохоронної ідеї до комплексної стратегії, що охоплює всі сфери суспільного життя.

2. Виявлено, що індустрія гостинності, як високоресурсомістка галузь, має значний потенціал для реалізації принципів сталого розвитку. Підприємства цієї сфери активно впроваджують енергоефективні технології, системи повторного використання ресурсів, екологічний дизайн та інноваційні підходи до поводження з відходами. Водночас залишається актуальною проблема недостатньої екологічної свідомості персоналу та клієнтів, високої вартості впровадження «зелених» технологій і нормативно-правових обмежень.

3. Проведений аналіз світових практик продемонстрував ефективність застосування інноваційних моделей у забезпеченні сталого розвитку. Такі приклади, як готелі "Svart", "Six Senses" або "1 Hotel Brooklyn Bridge", підтверджують, що впровадження екологічних і соціально відповідальних рішень не лише зменшує негативний вплив на довкілля, але й підвищує рентабельність бізнесу, залучає нові цільові аудиторії та створює конкурентні переваги.

4. Українська практика свідчить про поступову адаптацію галузі до вимог сталості. Зокрема, приклад еко-готелю «Оселя» демонструє можливості інтеграції сталих підходів навіть у невеликих підприємствах, що функціонують у складних умовах, включно з періодом воєнного стану. Застосування соціально

орієнтованих підходів, локальне партнерство, підтримка вразливих верств населення — усе це формує основу для відповідального ведення бізнесу в Україні.

5. Обґрунтовано доцільність впровадження імпакт-інвестування як перспективного інструменту фінансування сталих ініціатив у сфері гостинності. Такий підхід забезпечує не лише економічне зростання, але й досягнення соціального та екологічного ефекту, що є особливо актуальним у кризових умовах.

У підсумку слід зазначити, що впровадження сталих підходів у готельно-ресторанний бізнес України має стати частиною стратегічного бачення розвитку галузі. Для цього необхідно:

- вдосконалити нормативно-правову базу;
- підтримувати ініціативи «зеленого» підприємництва на державному рівні;
- стимулювати розвиток освітніх програм із екологічного менеджменту;
- залучати імпакт-інвестиції та міжнародні партнерства;
- забезпечити просвітницьку роботу серед споживачів.

Тільки за умови системного підходу та активної участі всіх зацікавлених сторін можлива трансформація індустрії гостинності в Україні на засадах сталого розвитку, що сприятиме економічній стійкості, збереженню природного середовища та соціального добробуту громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О. В. Впровадження елементів концепції сталого розвитку в закладі індустрії гостинності (на прикладі готельно-ресторанного комплексу «Avalon Palace»). Тернопіль: ТНТУ, 2023. 97 с.
2. Барський Ю.М. "Гостинність як основа конкурентоспроможності підприємств сфери гостинності" // Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: Колективна монографія. – Луцьк: ЛНТУ, 2022. – С. 200–213.
3. Босовська М.В., Охріменко А.Г. "Стратегічні вектори розвитку індустрії гостинності в Україні" // Перспективи розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі: Збірник тез I Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк: ЛНТУ, 2024. С. 7–10.
4. Гапоненко Г. І., Писаревський М. І., Шамара І. М. Екологічні рішення в індустрії гостинності як складова концепції сталого розвитку. Бізнес Інформ. 2024. № 12. С. 170–181.
5. Гаврилюк О.В. Екологічні аспекти сталого розвитку індустрії гостинності. Економіка та держава. 2023. №5. С. 78–82.
6. Герасименко Л. М. Екологічний менеджмент у готельно-ресторанному бізнесі. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020.
7. Гончаренко О. М. Культурна спадщина та сталий туризм: виклики та перспективи. Суми: СумДУ, 2021. 150 с.
8. Дмитренко І.М. Роль обслуговуючого персоналу у створенні атмосфери гостинності. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. 2023. Т. 42, №3. С. 112–118.
9. Еко-готель «Оселя». Офіційний сайт. URL: <https://oselya.in.ua/ua>
10. Іваненко Л.С. Сталий розвиток готельно-ресторанного бізнесу: теоретичні аспекти. Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій. 2023. Т. 56, №4. С. 89–95.

- 11.Іванова О. В. Основні складові гостинності у готельно-ресторанній сфері. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління. 2024. № 16. С. 12–19.
- 12.Індустрія гостинності: стан, тенденції та тренди розвитку / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця: ВТЕІ, 2024. 300 с.
- 13.Індустрія гостинності: стан, тенденції розвитку та перспективи галузі в умовах євроінтеграційних та військових викликів. II-ий Міжнародний науково-практичний форум, 17–19 квітня 2024 року. Львів: зб. матер. Львів: «Камула», 2024. 463 с.
- 14.Коваленко Н.В. Інноваційні підходи до управління якістю послуг у сфері гостинності. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2024. Т. 32, №1. С. 134–140.
- 15.Коваль Л. В. Зелений туризм як складова сталого розвитку індустрії гостинності. Рівне: НУВГП, 2022. 180 с.
- 16.Ковальчук О. В. Сталий розвиток готельної індустрії // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні. 2018. № 895. С. 123–128.
- 17.Кузьменко Н. В. Управління якістю послуг у контексті сталого розвитку готельного бізнесу. Дніпро: ДУЕП, 2022. 169 с.
- 18.Лепкий М.І. Інновації в індустрії гостинності. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: Колективна монографія. Луцьк: ЛНТУ, 2022. С. 45–58.
- 19.Левченко Т. О. Соціальна відповідальність підприємств індустрії гостинності. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 200 с.
- 20.Лисенко О.П. Сучасні моделі гостинності: міжнародний досвід та українські реалії. Журнал європейської економіки. 2023. Т. 22, №3. С. 210–217.
- 21.Лютак О.М., Грицай О.В. Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму у світі. Перспективи розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та

- світі: Збірник тез I Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк: ЛНТУ, 2024. С. 11–13.
22. Матвійчук Л.Ю. Напрями адаптації індустрії гостинності до умов воєнного стану та післявоєнного відновлення. Перспективи розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі. Луцьк: ЛНТУ, 2024. С. 14–16.
 23. Мельник Т.Г. Підтримка малого і середнього бізнесу в індустрії гостинності як фактор сталого розвитку. Економічний вісник університету. 2024. Вип. 41. С. 67–74.
 24. Мельник Ю. В. Інноваційні технології в управлінні готельно-ресторанним бізнесом. Київ: НУХТ, 2020. 190 с.
 25. Міні-готель Оселя. Відгуки. URL: <https://hotels24.ua/uk/Kyiv/Mini-hotel-Oselya-12.html>
 26. Назаренко В.Д. Автоматизація процесів у готельно-ресторанному бізнесі: шлях до сталого розвитку. Системи обробки інформації. 2023. Т. 29, №6. – С. 45–50.
 27. Олійник С.М. Роль освіти та підготовки кадрів у забезпеченні сталого розвитку індустрії гостинності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2024. №7. С. 123–130.
 28. Opera-Hotel. Офіційний сайт. URL: <https://www.opera-hotel.com/uk>
 29. Podol Plaza. Офіційний сайт. URL: <http://podolplazahotel.com.ua/>
 30. Перспективи розвитку індустрії туризму й гостинності України на засадах сталого розвитку [колективна монографія]. – Рига: Baltija Publishing, 2023. 250 с.
 31. Петренко А.Ю. "Глобалізація та її вплив на індустрію гостинності в Україні" // Глобальні та національні проблеми економіки. 2023. Вип. 28. С. 98–105.
 32. Петрова О. С. Сталий розвиток та інновації в індустрії гостинності. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. 250 с.

- 33.Романенко Ю.С. Економічний вплив туризму на становлення та розвиток гостинності. Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети. 2024. Т. 19, №2. С. 34–41.
- 34.Романенко В. П. Маркетингові стратегії сталого розвитку в туризмі та гостинності. Чернівці: ЧНУ імені Ю. Федьковича, 2021. 150 с.
- 35.Савченко І. М. Енергоефективність та ресурсозбереження в готельно-ресторанному бізнесі. Полтава: ПНТУ імені Ю. Кондратюка, 2020. 180 с.
- 36.Сидоренко М. П. Історія індустрії гостинності та туризму у Польщі: організаційний аспект. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2024. Вип. 2(62). С. 45–50.
- 37.Сидоренко О. В. Екологічна сертифікація та стандартизація в готельному бізнесі. Запоріжжя: ЗНУ, 2022.
- 38.Смаль Б.А. Сучасні тенденції розвитку системи гостинності ресторанного господарства. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі. Луцьк: ЛНТУ, 2022. С. 150–162.
- 39.Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу / Під ред. В. К. Федорченка. Київ: КНТЕУ, 2019. 200 с.
- 40.Сталий розвиток регіонів через призму індустрії гостинності / Під ред. М. І. Писаревського. Харків: ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2023.
- 41.Туристична діяльність у сфері гостинності: сучасні виклики та перспективи / П. Т. Захарченко. Туризмознавство. 2024. Т. 15, №2. С. 55–63.
- 42.Чепурда Л.Ю. Концептуальні засади забезпечення конкурентоспроможності індустрії гостинності регіонів. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі. Луцьк: ЛНТУ, 2022. С. 102–115.
- 43.CITYHOTEL. Офіційний сайт. URL: <https://cityhotel.ua/uk/>
- 44.11 Mirrors Design Hotel. Офіційний сайт. URL: <https://11mirrors-hotel.com/uk>

ДОДАТКИ

Інтер'єр номерного фонду еко-готелю «Оселя»



ГОЛОВНАПРО ГОТЕЛЬНОМЕРИВЕСИЛИМІСЦЕВІСТЬАКЦІЇВІДГУКИКОНТАКТИ

ЗАБРОНЮВАТИ

Еко

Дачинський класичний

Дачинський класичний

Дачинський покращений

Дачинський «капіталіст»

Дачинський да хейт

Номер «Світ у долонці»
- від 1619 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «Хмари
Магелана» - від 2380 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «В горіховій
шкаралупці» - від 2380



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «За міфом про
Сонце» - від 2590 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «Танець медової
бджілки» - від 2,720 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «Спогад про
Італію» - від 2,720.00 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...

Номер «Небо на
хмарах» - від 2 975 грн



ЧИТАТИ ДАЛЕ...